

Satakunnan ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖ

Eeva Saarni

Eeva Saarni

SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULUN ESTEETTÖ-
MYYSOPAS VAMMAISELLE OPISKELIJALLE

Fysioterapian koulutusohjelma

2008

SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULUN ESTEETTÖMYYSOPAS
VAMMAISELLE OPISKELIJALLE

Saarni, Eeva
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Fysioterapian koulutusohjelma
Joulukuu 2008
Jaakkola-Hesso, Sirpa
YKL: 72.2
Sivumäärä: 33

Asiasanat: ammattikorkeakoulut, esteettömyys, julkiset rakennukset, vammaisuus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli päivittää Satakunnan ammattikorkeakoulun (SAMK) esteettömyysopas vammaiselle opiskelijalle. Opas tehtiin projektityönä yhteistyössä SAMK:n opintoasioiden yksikön kanssa. Opas käsittelee esteettömyyttä kuulo-, näkö- ja liikuntavammaisten kannalta. Pienenä osana opasta käsitellään myös lukihäiriöisten opiskelua.

Tavoitteena oli saada aikaan informatiivinen ja selkeä opas, josta on hyötyä toimipisteissä opiskeleville ja sinne opiskelemaan hakeville. Tarkoituksena oli lisätä toimipisteissä työskentelevien ja opiskelevien tietoutta oman työ- ja opiskeluympäristön esteettömyydestä. Lisäksi tavoitteena oli saada ihmiset ajattelemaan min-kälaiset asiat vaikuttavat esteettömään ympäristöön. Opas tulee olemaan luettavissa SAMK:n nettisivuilla.

Opinnäytetyön teoriaosiossa käsitellään esteettömän rakentamisen lainsäädäntöä ja erilaisia vammaryhmiä, jotka tulee ottaa huomioon rakentamisessa. Lisäksi käsitellään millainen esteettömän ympäristön ja rakennuksen tulee olla. Teoriaosassa keskitytään esteettömän rakentamisen peruseräisiin, joita tukevat monet lait ja säädökset.

ACCESSIBILITY GUIDE OF THE SATAKUNTA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES TO DISABLED STUDENT

Saarni, Eeva

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Physiotherapy

December 2008

Jaakkola-Hesso, Sirpa

YKL: 72.2

Number of pages: 33

Key words: university of applied sciences, accessibility, public building, disablement

The purpose of this study was to update Satakunta University of Applied Sciences accessibility guide to disabled students. The guide was made as project work in co-operation with Satakunta University of Applied Sciences unit of study matters. The guide handles accessibility from the point of view of the physically disabled, hearing and sight. Small part of the guide handles also studying of the dyslexic.

The objective was to achieve an informative and clear guide which is useful to student who study in Satakunta University of Applied Sciences or are planning to apply there. Moreover the purpose was to increase the knowledge of our University's accessibility among of employees and students. The objective was to make the people think what kind of matters affect accessibility. The guide is going to be at the web page of our University.

The theoretical part of the study deals legislation of building an accessible building and different groups with disabilities which have to notice in building. Furthermore what is like an accessible environment and building. In the theory part it is concentrated to the basic principles in accessible building which many laws and regulations support.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	PROJEKTIN TARKOITUS JA TAVOITTEET.....	6
3	LAINSÄÄDÄNTÖ ESTEETTÖMYYDESSÄ	6
4	ESTEETTÖMYYS	7
4.1	Esteettömyydessä huomioitavat vammaryhmät.....	7
4.1.1	Liikkumis- ja toimintaesteiset	8
4.1.2	Näkövammat	10
4.1.3	Kuulovammat.....	11
4.1.4	Lukihäiriö.....	13
4.2	Esteetön rakennus/rakentaminen.....	13
4.2.1	Ulkotilat	14
4.2.2	Sisätilat.....	17
4.2.3	Palvelupisteet	22
4.2.4	Valaistus, värit ja kontrastit	23
4.2.5	Kalustus ja varusteet	25
5	PROJEKTIN TUOTOS ESTEETTÖMYYSOPAS	26
5.1	Kohderyhmä.....	26
5.2	Työn eteneminen.....	26
5.3	Opas	27
6	POHDINTA	28

LÄHTEET

LIITTEET

1 JOHDANTO

Esteettömyyteen on alettu kiinnittämään huomiota yhä enemmän ja enemmän. Vuosituhannen vaihduttua on huomattu, että suurten ikäluokkien osuus tulee kasvamaan voimakkaasti ja huonokuntoista väestöä tulee olemaan enemmän kuin ennen. Väestöstä arvioilta noin 10 % on pysyvästi liikuntaesteisiä ja 5 % ihmisistä on väliaikaisesti, tapaturman tai muun vuoksi liikuntaesteisiä. Tavoitteena on, että kaikki ihmiset pääsisivät liikkumaan ja toimimaan esteettömästi, niin omissa kohteissaan kuin julkisissa tiloissa. (Könkkölä, 2003, 11.)

Yhteiskunta säästäisi huomattavasti rahaa, jos jo uusia rakennuksia suunniteltaessa otettaisiin huomioon esteettömyys. On varmasti edullisempaa rakentaa kierreportaattai hissitön rakennus, mutta kalliimmaksi tulee korjata vanhoja rakennuksia esteettömiksi kuin rakentaa esteetöntä alusta asti. Ympäristön ja rakennusten esteettömyys mahdollistaa kaikille turvallisen ja helppokulkuisen ympäristön liikua ja toimia. (Könkkölä, 2003, 12.)

Suomen kouluissa on alettu ottaa huomioon kuulo-, näkö- ja liikuntavammaiset yhä paremmin. Koulujen nettisivuilta löytyy kattavia oppaita esteettömyydestä, rakennusta käyttäville henkilöille. Vuonna 2007 ilmestyi opetushallituksen Esteetön korkeakouluopiskelu – julkaisu, jossa on tietoa koulutukseen hakeutumisesta, erityis- ja opiskelujärjestelyistä sekä yhdenvertaisuudesta suomen ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa (Opetushallitus, 2007, 3).

Tässä projektityönä tehdyssä oppaassa käsitellään Satakunnan ammattikorkeakoulun toimipisteiden esteettömyyttä. Opas sisältää kaikkien toimipisteiden ympäristön ja rakennusten esteettömyyskartoituksen tulokset. Projektissa ei ole käsitelty sitä, miten toimipisteiden esteettömyyttä voitaisiin parantaa.

2 PROJEKTIN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Projektin tarkoituksena oli tehdä kattava tietopaketti Satakunnan ammattikorkeakoulun toimipisteiden esteettömyydestä ja toimivuudesta. Oppaassa (Liite 1) käsiteltiin jokainen toimipiste erikseen ja jokaisessa toimipisteessä pyrittiin ottamaan erityisesti huomioon sekä näkö-, kuulo- että liikuntavammaiset.

Satakunnan ammattikorkeakoulussa on vuodesta 2004 asti ollut käytössä SAMK:n esteettömyysopas vammaisia opiskelijoita ja asiasta kiinnostuneita varten. Opas on ollut suppeampi ja tiiviimpi versio esteettömyydestä uusittuun oppaaseen verrattuna. Vuodesta 2004 tähän päivään kaikissa toimipisteissä on tapahtunut muutoksia. Osa koulutusohjelmista on siirretty täysin toisiin toimitiloihin, osaa toimitiloista on remontoitu tai niihin on rakennettu lisärakennuksia. Työn tilaajana oli Satakunnan ammattikorkeakoulun opintoasioiden yksikkö.

3 LAINSÄÄDÄNTÖ ESTEETTÖMYYDESSÄ

Yhdenvertaisuuslaki (Liite 3) on yksi suuri osa esteettömyyden ja yhdenvertaisuuden varmentamista. Sen tarkoitus on turvata ja edistää yhdenvertaisuutta ja estää syrjintää. Minkään synn varjolla ei saa syrjiä ja myös käsky tai ohje syrjiä on kiellettyä. Syrjintäkielto koskee koulutuksen järjestäjää. Laki koskee kaikkea koulutusta. Se koskee opiskelijavalintoja, valintamenettelyjä ja opintosuoritusten arviointeja, mutta ei koulutuksen sisältöä, tavoitteita eikä koulutusjärjestelmää. Tarvittaessa koulutuksen järjestäjän on tehtävä kohtuullisia järjestelyjä vammai-

sen henkilön koulutukseen pääsemiseksi. (Opetushallitus 2007, 6-7.)

Esteettömässä rakentamisessa huomioon otettavat lait ja rakentamismääräykset ovat tämän työn lopussa (Liite 3). Lähtökohtaisesti näitä lakeja ja määräyksiä käytetään hyväksi, jotta saavutetaan rakennusten esteetön saavutettavuus, akustiikka, turvallisuus, havaittavuus ja hahmotettavuus sekä valoisuus ja valaistus. Näihin asioihin paneutumalla saavutetaan esteetön ympäristö ja rakennus. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 10–11.)

4 ESTEETTÖMYYS

Esteettömyys tarkoittaa rakennusten ja ympäristön esteettömyyden lisäksi yksilön itsenäisen päätöksenteon mahdollisuutta, palvelujen saatavuutta ja kaikkien mahdollisuutta osallistua työelämään, opiskeluun ja harrastuksiin. Yleisesti esteettömyys on kaikkia yksilöitä varten ja se helpottaa jokaisen päivittäisiä askareita. Esteetön rakennus ja ympäristö ovat kaikille toimivia ja turvallisia. Rakennuksen tilat ja toiminnot on tehty kaikille käyttäjille helppokäyttöisiksi ja loogisiksi. Esteettömyydellä ei tarkoiteta ainoastaan tietylle ihmisryhmälle välttämättömiä järjestelyitä vaan esteetön rakennus on avuksi myös muille tilojen käyttäjille. Esimerkiksi siistijöiden ja vahtimestareiden on helpompi liikkua, isojen siivouskärryjen ja tavaroiden kanssa, riittävän tilavilla käytävillä ja hisseillä. Samalla tilavat hissit ja käytävät mahdollistavat mm. pyörätuolilla liikkuvan henkilön vaivattoman liikkumisen. (Invalidiliitto ry. Esteetön sivusto. Esteettömyys. 8.9.2008)

4.1 Esteettömyydessä huomioitavat vamma ryhmät

Esteettömässä rakentamisessa tulee huomioida useita eri vamma ryhmiä. Pyörätuolilla tai muun apuvälineen kanssa liikkuvat määrittävät kulkuväylien ja tilojen mittasuhteet. Lyhytkasvuisten henkilöiden niin syvyys, että korkeussuuntainen ulottuminen ovat rajoittuneet, jonka vuoksi mm. ovien kahvat, katkaisijat ja palvelusteet tulee suunnitella ja toteuttaa heidän tarpeensa huomioon ottaen. Samoja asioita tarvitsevat käsien toimintavajavuuksista kärsivät henkilöt. Ovien avaaminen ja painikkeiden käyttö tulee onnistua ilman suurta voimaa ja ranteen kierto liikkettä. Muita tässä työssä käsiteltyjä vamma ryhmiä ovat näkö- ja kuulovammaiset sekä henkilöt, joilla on jonkinasteinen lukihäiriö. Kaikilla näihin vamma ryhmiin kuuluvilla on omat tarpeensa, jotka tulee huomioida esteettömässä rakentamisessa. (Könkkölä 2003, 23-25.)

4.1.1 Liikkumis- ja toimintaesteiset

Apuvälinettä käyttävä henkilö tarvitsee riittävästi tilaa, jotta liikkuminen on sujuvaa. Pyörätuolilla liikkuvan kannalta tärkeää on, että kulkuväylät ovat luistamattomia, kovia ja tasaisia. Riippuen onko pyörätuoli sähköpyörätuoli vai käsikäyttöinen, tarvittavat mitat vaihtelevat. Myös tuolin käyttäjän koko ja toimintakyky vaikuttavat tarvittavaan tilaan. Pyörätuolin mitat siis vaikuttavat sen tarvitsemaan tilaan, mutta keskimäärin standardipyörätuolilla liikkumiseen tarvittava tila on leveydeltään 900 mm. Kääntymiseen tarvitaan tilaa n. 1500 x 1500 mm riippuen pyörätuolin koosta ja ketteryydestä. Kulkuväylien tulee olla vähintään 900 mm leveitä, mutta oviaukot, joista pääsee kulkemaan kohtisuoraan voivat olla 850 mm leveitä. Kaltevuutta lattiassa saa olla kulkusuuntaan enintään 5 %. Märkätiloissa kaltevuutta kulkusuuntaan saa olla enintään 2 % ja sisätiloissa, joissa on kuivaa, 8 %. Sivukaltevuus ulko- ja sisätiloissa saa olla enintään 2 %. (Könkkölä 2003, 23.)

Pyörätuolissa istuvalla henkilöllä on ongelmia ulottua niin eteen, alas, ylös kuin sivuille, siksi tulee ottaa huomioon niin sähkökatkaisimien kuin ovenkahvojen

asettelu. Tuolista ylettyy kurkottamaan kädellä korkeussuunnassa noin 400–1100 mm. Jalkalautojen ulottuessa paljon pidemmälle kuin ojennettu käsi, pitää katkaisijoiden tms. oltava nurkasta vähintään 400 mm etäisyydellä. Pyörätuolissa istuva henkilö tarvitsee vapaata polvitilaa pöydän ääressä istuessaan. Pöydän alla tulee olla tilaa korkeudelta 670 mm, syvyydeltä 600 mm ja leveydeltä 800 mm. (Könkkölä 2003, 23–24.)

Samat tilat ovat riittävät myös rollaattorin, kainalosauvojen tai kepin kanssa liikkuville henkilöille. Hississä tulee olla tilaa 1400 x 1400 mm, jotta henkilö mahtuu kääntymään rollaattorin kanssa. Käveleviä liikkumisvammaisia varten lattiapintojen tulee olla luistamattomia ja tasaisia. Eri materiaalien toisistaan poikkeavat kitkat voivat aiheuttaa kompastumisvaaran. Tärkeää on, että levähdyspaikkoja on käytävillä ja aulatiloissa riittävän tiheästi ja paikoilla on erikorkuisia tuoleja. Ulkona levähdyspaikkojen suositeltu enimmäisetäisyys on 50 m. (Könkkölä 2003, 25.)

Lyhytkasvuisuus voi johtua yli 400 eri lääketieteellisestä syystä. Syynä voi olla esimerkiksi kromosomimuutos, luuston muodostumisenhäiriö tai hormonihäiriö. Perintötekijät vaikuttavat lyhytkasvuisuuden ilmenemiseen riippuen millaisesta lyhytkasvuisuudesta on kyse. (Invalidiliitto ry. Lyhytkasvuisuus. 17.9.2008). Lyhytkasvaisilla henkilöillä sekä syvyys että korkeussuuntainen ulottuminen ovat rajoittuneet. Useilla on myös liikkumisvaikeuksia ja jotkut käyttävät liikkumisen apuvälineenä sähköpyörätuolia tai –mopoa. (Könkkölä 2003, 25.)

Osalla henkilöistä, joilla on käsien toimintavajavuutta, voi toinen käsi olla toimiva, jolloin ympäristöltä ei vaadita niin paljoa. Henkilö pystyy toimimaan terveen käden avulla, esimerkiksi avaamaan ovet ja lukot. Ovien tulee olla riittävän kevyitä, jotta avaaminen on mahdollista yhdellä kädellä. Sormien toimintavajavuuden vuoksi tulee laatikoiden ja ovien vetimien olla tarpeeksi isot, jotta avaaminen onnistuu ranteen avulla. Henkilöt, joilla ei toimi kumpikaan käsi käyttävät apunaan

joko jalkoja tai esimerkiksi suutikkua. Suutikun avulla pystytään käyttämään erilaisia kaukosäätimiä ja näin saadaan toimintoja käynnistetyksi automaattisesti. Huomioon tulee ottaa myös hissien yms. painikkeet ja lukot. Painikkeiden painaminen ja lukkojen avaaminen on oltava mahdollista ilman ranteen kiertoliikkeitä tai suurta voimankäyttöä. Käsien toimintavajavuuksissa voi esiintyä käsien kömpelyyttä ja pakkoliikkeitä tai kipuja, särkyjä ja jäykkyyttä. Nämä kaikki aiheuttavat ympäristölle erilaisia vaatimuksia, jotka tulee ottaa huomioon rakentamisessa. (Könkkölä 2003, 25.)

4.1.2 Näkövammat

Näkövammaisen henkilö voi olla joko sokea tai heikkonäköinen. Henkilö, jonka näkökyky voidaan korjata laseilla tai henkilö, jonka toisessa silmässä on normaali näkökyky, ei ole näkövammaisen. Täysin sokeita ihmisiä on hyvin vähän. Henkilö määritellään sokeaksi, jos paremman silmän näkökyky on alle 0,05 laseilla korjattuna tai näkökenttä on supistunut alle 20 asteeseen halkaisijaltaan. Myös henkilö, jolla toiminnallinen näkökyky on heikentynyt jostain muusta syystä, määritellään sokeaksi. Toiminnallinen sokeus tarkoittaa esimerkiksi henkilöä, joka pystyy lukemaan lukutelevision kautta, mutta ei pysty lukemaan tavanomaisella tavalla ilman apuvälinettä. Heikkonäköiseksi henkilö määritellään taas, jos paremman silmän näöntarkkuus on alle 0,3 laseilla korjattuna. Heikkonäköisyyttä on monenlaista. Esimerkiksi toiset pystyvät lukemaan, mutta eivät näe ympäristöään tai aivan toisinpäin, henkilö pystyy kävelemään ilman valkoista keppiä, mutta ei näe lukea. Usein heikkonäköisillä on myös häikäistymisherkkyyttä ja hämäräsokeutta. (Näkövammaisten keskusliitto ry. Näkövammaisuuden määrittely. 9.9.2008)

Näkövammaiselle henkilölle kuulo- ja tuntoaisti ovat hyvin tärkeitä näkökyvyn ollessa heikentyneenä tai sen puuttuessa kokonaan. Näkövammaisen henkilö liikkuu tunto- ja kuuloaistiaan hyväksi käyttäen. Valkoisen kepin kanssa liikkues-

saan, henkilö tunnustelee ympäristöään ja etenee kepin kautta saamansa informaation avulla. Kuulon käyttö tulee selkeimmin esille esimerkiksi ulkona liikkuesssa. Liikennevaloissa äänimerkit kertovat punaisen ja vihreän valon vaihtumisen. Kova melu estääkin näkövammaisen kuulon käyttöä suunnistamisessa niin ulkona kuin sisätiloissa. (Invalidiliitto ry. Esteetön sivusto. Näkövammatt. 9.9.2008)

Näkövammaisien henkilöiden liikkumista voidaan helpottaa mm. erilaisilla pintamateriaaleilla ja värikontrasteilla. Pintamateriaaleja voidaan käyttää opasteina tai varoittaa kulumista, kynnyksistä tms. Kohoraidoilla näytetään suuntaa ja kupolinmuotoisilla kohoumilla varoitetaan. Tummuuseroja eli värikontrasteja käytetään, jotta heikkonäköisen on helpompi havaita mm. hissien painonapit, kalusteet, opasteet ja tasoerot taustastaan. Myös valaistuksen avulla korostetaan kontrasteja. Suuret valaistuserot voivat luoda tasoeroilta näyttäviä vaikutelmia heikkonäköisille, joten niitä tulee välttää ja käyttää keinovaloja tasoittamaan valaistuseroja. Tulokintavirheitä aiheuttavat myös heijastavat ja läpinäkyvät materiaalit. Tällaiset materiaalit voivat luoda tapaturmavaaran ellei niitä merkitä tarroilla. Heikkonäköinen voi hahmottaa lasioven aukoksi, ellei ovea ole selkeästi merkitty huomioviivalla. (Invalidiliitto ry. Esteetön sivusto. Näkövammatt. 9.9.2008)

4.1.3 Kuulovammatt

Kuulovammaisen on henkilö, jolla on jonkinasteinen kuulon alentuma huonokuuloisuudesta kuurouteen. Huonokuuloisena, sosiaalisesti määriteltäessä, henkilöä pidetään, jos kuulo on osittain tallella. Henkilö kuulee puhetta ja kommunikoi kuulokojeen avulla. Tällainen henkilö voi käyttää huulilta lukua kuulokojeen tukena. Kuuroutunut henkilö on puheen oppimisen jälkeen menettänyt kuulonsa. Henkilö kommunikoi usein puheella käyttäen apunaan viitottua puhekieltä ja tekstitulkkausta. Pelkän kuulokojeen avulla hän ei saa selvää puheesta kuuloaistin kautta. Monet kuuroutuneet saavat nykyään sisäkorvaistutteen käyttöönsä. Kuuro

on henkilö, joka on menettänyt kuulonsa varhaislapsuudessa tai on ollut kuuro syntymästään asti. Kuuro henkilö kommunikoi viittomakielellä, joka on myös hänen ensikielensä. Hän ei saa kuulokojeen avulla selvää puheesta ja noin 80 % kuurona tai vaikeasti kuulovammaisena syntyneistä lapsista saa sisäkorvaistutteen. (Kuulonhuoltoliitto ry. Kuulovamman määrittelyä. 10.9.2008)

Kuulovammat voivat johtua keskushermoston ja kuulohermon tai korvan sairauksista tai vaurioista. Vian ollessa keskushermostossa puhutaan sentraalisesta kuuloviasta. Vika on aivorungolla tai -kuorella. Tällaisessa tilanteessa henkilöllä on usein ongelmia kuullunymmärtämisessä eikä kuulon alenemaa havaita kuulontutkimuksessa. Vian ollessa taas sisäkorvan simpukan aistinsoluissa ja niiden hermoradoissa puhutaan sisäkorvaviasta eli sensorineuraalisesta viasta. Simpukan aistisolut ja niiden hermoradat välittävät ja rekisteröivät kuulemamme aivoihin. Vian ollessa näissä rakenteissa aivot eivät saa kaikkea tietoa. Henkilö kuulee puhetta, muttei saa selvää kaikista äänneistä ja sanoista. Kuulokojeesta ei ole apua henkilölle, jolla on sisäkorvavika. Konduktiivisessa eli johtumis- tai välikorvaviassa on kyse tärykalvon tai kuuloluiden rajoittuneesta toiminnasta tai epämuodostuneesta korvakäytävästä. Kuuloluiden ja tärykalvon liikkeiden avulla ääni vahvistuu mennessään sisäkorvaan. Välikorvassa olevasta viasta johtuen tämä äänen vahvistus ei toimi. Näistä syistä äänen johtuminen sisäkorvaan on estynyt. Henkilö kuulee heikosti puhetta ja tässä tapauksessa kuulokojeesta on apua. Ongelma voi olla myös sekatyypinen vika, jolloin se on konduktiivisen ja sensorineuraalisen vian yhdistelmä. (Kuulonhuoltoliitto ry. Kuulovamman määrittelyä. 10.9.2008)

Kuulovammaiset käyttävät näkökykyään korvaamaan puuttuvaa kuuloaan. Huonokuuloisille akustiikka on hyvin tärkeä, kun taas näkö on tärkeä kuuroille. Normaaleissa asuintaloissa akustiikka on hyvä, koska mm. tekstiilit ja kalusteet vaimentavat kaikuisuutta. Suurissa, korkeissa tiloissa akustiset ratkaisut tulee ottaa huomioon ja liiallista kaikuisuutta vähentää. Kommunikaatiotilanteessa häikäisemätön valaistus on tärkeää kaikille kuulovammaisille. Suurissa tiloissa ja esimer-

kiksi palvelupisteissä kuuntelun apuvälineenä käytetään induktiosilmukkaa.
(Invalidiliitto ry. Esteetön sivusto. Kuulovammat. 10.9.2008)

Induktiosilmukasta kertoo selkeästi esillä oleva T-opaste. Induktiosilmukan avulla kuulovammainen henkilö pystyy vastaanottamaan ääntä suoraan kuulokojeeseen. Induktiosilmukka voi olla tilaan kiinteästi rakennettu tai irrallinen salkussa kannettava järjestelmä. (Kuulonhuoltoliitto. Induktiosilmukka. 10.9.2008)

4.1.4 Lukihäiriö

Lukivaikeudeksi kutsutaan selkeää lukemisen ja/tai kirjoittamisen vaikeutta, joka ei johdu kehityksellisistä eikä oppimismahdollisuuksien puutteista. Henkilö ei ole oppinut tavanomaisin menetelmin ja normaalissa ajassa lukemaan. Lukivaikeutta voi olla hyvinkin monentasoista ja tällä hetkellä jonkinasteista lukivaikeutta on arvioitu olevan noin 10 %:la lapsista. Tunnusomaista lukihäiriössä on heikko sanantunnistus, oikeinkirjoitustaito sekä vaikeudet äänteiden yhdistämisessä sanaksi. Tästä johtuen seurauksena voi olla luetun ymmärtämisen vaikeus. (Niilo Mäki instituutti ja Jyväskylän yliopisto. LukiMat-hanke. 10.9.2008)

4.2 Esteetön rakennus/rakentaminen

Esteettömän rakennuksen rakentamiseen on olemassa tarkat ohjeet ja suuntaviivat. Ohjeet koskevat kaikkea esteetöntä rakentamista, oli kyseessä asuinrakennus, julkinen tai yksityinen rakennus tai vaikka palvelurakennus. Ohjeet koskevat myös ympäristöä ei pelkästään sisätiloja. Seuraavaksi selvitetään mitä esteettömyys tarkoittaa konkreettisesti ulko- ja sisätiloissa, sekä erilaisissa palvelupisteissä. Lisäksi selvitetään peruseriaatteet valaistuksen, värien ja kontrastien käytöstä sekä erilaisten kalusteiden ja varusteiden käytöstä esteettömyyden lisäämiseksi.

4.2.1 Ulkotilat

Liikkumisesteisten parkkipaikkojen lukumäärän lasketaan rakennuksen pääkäyttö-tarkoituksen mukaisesti. Laskutapaan vaikuttaa, onko asemakaavassa määrätty toisin. Yleinen laskukaava on, että 50 autopaikkaa kohti on kaksi liikkumisesteisten autopaikkaa. Tämän jälkeen jokaista alkavaa 50 autopaikkaa kohti on yksi liikuntaesteisten autopaikka. Toinen laskutapa on, että jokaista alkavaa 2500 kerrosalaneliometriä kohti on kaksi paikkaa. Tämän jälkeen jokaista alkavaa 2500 kerrosalaneliometriä kohti on yksi liikuntaesteisten autopaikka. (Rakennustietosäätiö RTS, 2007, 20.)

Sijainniltaan autopaikkojen tulee olla lyhyiden ja helppokulkuisten kulkuväylien tuntumassa. Autopaikan tulee olla lähellä sisäänkäyntiä, josta voi esteettömästi siirtyä sisätiloihin. Paikoitus suunnitellaan niin, että matkaa sisätiloihin kertyisi enintään 10 metriä. Normaali autopaikka on kooltaan 2500 x 5000 mm. Liikuntaesteisten autopaikka on kooltaan 3600 x 5000 mm. Autopaikka tulee merkitä Isatunnuskuvalla varustetulla pystyopasteella sekä autopaikan pohjaan 500 mm koisella tunnuskuvalla. (Rakennustietosäätiö RTS, 2007, 20.)

Kulkuväylien tasoeroihin tulee portaiden lisäksi rakentaa luiska, jotta liikuntaesteiset henkilöt pääsevät turvallisesti ja helposti liikkumaan. Portaiden tärkeyttä ei myöskään saa unohtaa, koska mm. kyynärsauvojen kanssa on helpompi kulkea portaita kuin luiskaa pitkin. Luiska saa olla enintään 8 % kaltevuudeltaan. Kaltevuuden ollessa 5-8 %, luiskan pituus saa olla enintään 6 m, jonka jälkeen on 2 m välitasanne. Kaltevuuden ollessa 5 %, luiskassa ei tarvitse olla välitasannetta. Sivukaltevuutta ei saa olla 2 % enempää tai pyörätuolin ohjattavuus kärsii kaarevuudesta johtuen. Ulkona oleva luiska tulee pitää jäättömänä ja lumettomana, erilaisten lämmitysjärjestelmien tai katosten avulla. Jos tämä ei ole mahdollista, tulee

luiskan kaltevuutta loiventaa. Luiskan leveys pitää olla vähintään 900 mm luiskan ollessa 6000 mm pitkä. Luiskan pituuden ylittäessä 6000 mm tulee välitasanteen olla 1800 mm kohtaamismahdollisuudesta johtuen. (Rakennustietosäätiö RTS, 2007, 22–23.)

Luiskan molemmin puolin asennetaan käsijohteet kahteen tasoon. Käsijohteiden päät tulee tarttumisvaaran estämiseksi yhdistää tai taivuttaa siten ettei vaaraa synny. Ylempi käsijohde on noin 900 mm ja alempi 700 mm korkeudella. Alempi johde on tarkoitettu lapsille ja lyhytkasvuisille henkilöille. Jos luiska ei ole seinän tai maan ympäröimä, tulee alareuna varustaa 50 mm turvareunuksella. Käsijohteiden ja turvareunuksien lisäksi turvallisuutta lisää hyvä valaistus ja kontrastit ympäristön ja luiskan suhteen. Kontrasteja tulee käyttää koko luiskan matkalla sekä käsijohteissa. Lisäksi voidaan käyttää, havainnollisuutta lisäämään, erilaisia varoittavia pintoja ja tarroja kertomaan luiskan alkamisesta ja loppumisesta. (Rakennustietosäätiö RTS, 2007, 22–24.)

Sisäänkäynnin tulee olla katettu, riittävän tilava alue, jotta pyörätuolilla liikkuminen, oven avaaminen ja sulkeminen onnistuvat vaivattomasti. Niin portaat, luiska kuin tasanne tulee olla katettu ja hyvin valaistu havainnollisuuden lisäämiseksi. Pyörätuolilla kääntymiseen tarvittava tila on halkaisijaltaan 1800mm. Mahdollinen kynnyksi ei saisi ylittää 20 mm. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 32–33.) Oven tulee olla mahdollisimman kevytrakenteinen, jolloin sen avaaminen on helpompaa. Avaamiseen tarvittava voima ei saa ylittää 10 N. Ulko-ovella tulee olla vapaata tilaa 900 mm, kun sisäovella sama mitta on 850 mm. Mitä leveämmät ovi-aukot ovat, sitä helpompaa liikkuminen tilassa pyörätuolin tai muun apuvälineen kanssa on. (Könkkölä 2003, 59.)

Tuulikaapin (Liite 4: Kuva 1) tulee olla riittävän suuri, ulkokäyttöisen pyörätuolin mittojen mukaisesti. Ovien auetessa tuulikaapista ulospäin, riittää tuulikaapin syvyudeksi ja leveydeksi 1400 mm. Seuraavan oven auetessa tuulikaappiin, syvyys-

deksi tarvitaan 1400 + 900 mm. Oven aukaiseminen vie tilaa 900 mm. Jotta pyörätuolilla kääntyminen olisi mahdollista, tarvitaan tilaa vähintään 1500 x 1500 mm riippuen pyörätuolin koosta. Peräkkäisten ovien ollessa automaattisesti aukeavat, tulee niiden aueta samalla periaatteella. Tuulikaappiin tuleva matto tms. tulee olla upotettuna niin, että sen pinta on samalla korkeudella lattian kanssa. Matoksi ei sovellu pehmeä ja paksu matto eikä säleikkö, jonka rakojen leveys on yli 5 mm. Maton tai säleikön tulee olla luistamaton. Hyvä valaistus estää häikäisyn henkilön siirtyessä sisätiloihin päivänvalosta. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 33.)

Opasteiden suunnittelussa otetaan huomioon niin ikääntyneiden kuin eri vammaisryhmien mahdolliset toiminnan vaikeudet ja vaatimukset. Opasteiden tulee olla materiaaliltaan heijastamattomia, kiiltämättömiä ja värikontrasteiltaan hyviä. Tummat värit erottuvat parhaiten vaalealta pohjalta. Jos taas opaste on sisältä valaistu, paras kontrasti saadaan kun pohjaväri on tumma ja kuviointi vaalea. Myös opasteen ja seinän väliin tulee muodostua selkeä kontrasti. Opaste sijoitetaan lattiasta 1400–1600 mm korkeudelle. Jos kyseessä on kuitenkin tuntoaistilla luettava opaste, tulee sen olla lattiasta 1300–1400 mm korkeudella. Opasteissa käytetään mahdollisimman selkeää kirjasinlajia, suurta fonttikokoa ja selkokieltä. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 72–74.)

Opasteina varsinkin näkövammaiselle voidaan käyttää erilaisia kontrasti- ja materiaalieroja kulkuväylien pinnassa. Käytössä on erilaisia nystyrälaattoja varoittamaan portaiden tai ajokaistan alkamisesta. Pitkittäisiä kohokuvioita käytetään suuntaa antamaan ja esimerkiksi apuna sisäänkäyntien löytämisessä. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 18.)

4.2.2 Sisätilat

Kulkuväylät suunnitellaan mahdollisimman helppokulkuisiksi, järkeviksi ja helppoiksi havaita. Samat periaatteet toimivat niin sisä- kuin ulkotiloissa. Pyörätuolilla kulkemiseen tarvittava tila on leveydeltä 900 mm. Jos kulkuväylällä on paljon vastaantulijoita ja mahdollisesti vielä muita pyörätuolilla tai rollaattorin kanssa kulkevia, tulee tilaa olla kaksinkertaisesti eli 1800 mm. Tässä tilassa onnistuu myös kääntyminen pyörätuolilla. Kulkuväylillä otetaan huomioon ovien avaamiseen ja sulkemiseen tarvittava tila. Jos tilassa on automaattisesti aukeavia ovia, tulee turvaetäisyys merkitä lattiaan. Kulkuväyliä pinnat tulee olla luistamattomia, kovia ja tasaisia. Mahdolliset kohoumat kulkuväylällä eivät saa olla yli 5 mm korkeita. Samoin mahdolliset saumat pitää olla alle 5 mm leveitä. (Rakennustietosäätiö RTS, 2007, 14–16.)

Kulkuväylillä ei saa olla mitään ylhäältä roikkuvaa törmäysvaaraa aiheuttavaa. Kaikki lamput, opasteet, oksat tms. tulee olla yli 2200 mm korkeudella tai törmäysvaara pitää estää esimerkiksi kaiteilla, kalusteilla tai muilla huomiota herättävillä merkeillä. Kulkuväylän alareunaan jäävä sokkeli tai muu ulkoneva pinta ei saa olla yli 300 mm korkea. Yli 300 mm korkea, avoin tila saattaa aiheuttaa väärinkäsityksiä heikkonäköisille ja sokeille. Kulkuväyliä reunoja, varsinkin ulkotiloissa, voidaan korostaa erilaisilla pintamateriaalien eroilla. Kulkuväylän ollessa esimerkiksi asfalttia, kulkuväylän reunat voivat olla nurmikkoa tai mukulakiveä. Lisäksi voidaan käyttää kaiteita antamaan suuntaa kulkuväyliä reunoilla. Kaiteen alimmaisen osan tulee olla 60–100 mm korkea, jolloin se ohjaa valkoisen kepin käyttäjää. Kaiteen ylimmän osan tulee olla 900 mm korkealla. Turvallisuutta saadaan lisättyä hyvällä valaistuksella kulkuväylän reunassa. Valaistus helpottaa näkövammaisten suunnistautumista sekä kulkuväylän hahmottamista. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 16–18.)

Ovien keveys lisää niiden helppokäyttöisyyttä, eikä avaamiseen tarvittava voima

saa ylittää 10 N. Ovien leveys pyörätuolin kulkua varten pitää olla vähintään 850 mm. Jos heti oven jälkeen seuraa käänös, pitää oviaukon leveyden olla suurempi kuin 850 mm. Oviaukon ollessa leveämpi kuin 850 mm, liikkuminen on vaivatompaa, koska pyörätuolia ei tarvitse kääntää kohtisuoraan ovea kohti. Lasi-ovien alareunaan tulee asentaa vähintään 300 mm korkea potkulevy. Kynnyksiä tulee välttää mahdollisuuksien mukaan. Kynnyksen enimmäiskorkeus on 20 mm. (Könkkölä 2003, 59.)

Asuin- ja liikerakennuksissa käytettävät hissit (Liite 4: Kuva 2) valitaan käyttäjien, käyttötarpeen ja kerrosluvun mukaan. Hissin nostokorkeuden lisääntyessä, myös hissikuilun sisämitat kasvavat. Standardi 8 hengen henkilöhissikori on 1100 mm leveä ja 1400 mm syvä. Maksimikuorma tällaisessa hississä on 630 kg. Standardi 10 hengen henkilöhissin korin leveys on 1350 mm ja syvyys 1400 mm. Maksimi kuorma 800 kg. Standardi 13 hengen hissien kori on 1600 mm ja syvyys 1400 mm. Maksimi kuorma on tällöin 1000 kg. Tällaisen hissien oven leveys on noin 1100 mm ja näin ollen hississä mahtuu kääntymään rollaattorin ja pyörätuolin kanssa. (Könkkölä 2003, 47.)

Henkilöhissien tulee olla kooltaan vähintään 1100 x 1400 mm, mutta jotta hissiin mahtuisi pyörätuolin, rollaattorin tai lastenvaunujen kanssa on mitat oltava 1600 x 1400 mm. Henkilö/tavarahissien korin mitat on oltava 1100 x 2100 mm. Hissien ollessa leveydeltään 1400 mm, kääntyminen pyörätuolilla on mahdollista. Hissien oviaukon tulee olla vähintään 850 mm leveä, mutta suositus on 900 mm leveä ja 2100 mm korkea. Oven ollessa 850 mm leveä, pitää hissien pysähdystasolla olla riittävästi tilaa, jotta pyörätuolilla poistuminen onnistuu suorassa kulmassa. Pysähdystasolla on oltava tilaa vähintään 1500 x 1500 mm. Jos hissien ovea vastapäätä on luiska tai portaat, suoraan alaspäin on tilaa liikkumiseen oltava 2000 mm. Hissien pysähtymistarkkuus tulee olla ± 10 mm. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 29.)

Hississä tulee olla kaide, joka on halkaisijaltaan 30–40 mm paksu, 900 mm korkeudella ja vähintään 45 mm irti seinästä. Hissin takaseinällä oleva peili helpottaa pyörätuolilla peruuttamista, jos tilaa kääntymiseen ei ole. Peilin alareuna on vähintään 300 mm lattiasta. Hissiin voidaan laittaa myös käännettävä istuin 500 mm korkeudelle lattiasta. (Könkkölä 2003, 49.) Istuimen on oltava 200 mm hissien nurkasta ja istuimen leveys 400 mm. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 29).

Hissin kutsupainikkeet ja kerrospainikkeet ovat 900–1100 mm lattiasta ja 400 mm hissikorin nurkasta. Suosituksena on käyttää vaakasuoraa painikerivistöä, jonka painikepaneeli olisi 45 asteen kulmassa seinästä. Tällöin painikkeet on helppo havaita ja niitä on helppo käyttää. Painikkeiden tulee olla koholla seinästä ja painikkeiden ja taustan välillä tulee olla selkeä kontrasti eli tummuusero. Myös painikkeen ja numeron välillä tulee olla selkeä kontrasti. Ulosmenopainikkeen tulee olla erivärinen kuin muiden painikkeiden ja 5 mm enemmän koholla kuin muiden. (Könkkölä 2003, 47.) Hississä voi olla myös ääni-ilmaisina kertomassa saapumisesta pysähdystasolle. Hississä pitää olla hälytysjärjestelmä, joka toimii myös visuaalisesti. Järjestelmä pitää asentaa seinälle siten, että se on vähintään 400 mm nurkista. Järjestelmän puheyhteyden lisäksi järjestelmässä pitää olla merkkivalo tms., joka ilmoittaa kuulovammaisille hätäviestin menneen perille, hissien jäädessä esimerkiksi kerrosten väliin. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 29–31.)

Hissien turvallisuutta voidaan lisätä hyvällä yleisvalaistuksella hississä ja hissien pysähdystasoilla. Painonappien hyvä valaistus helpottaa niiden havaitsemista ja helppokäyttöisyyttä. Lattiamateriaalin tulee olla luistamatonta märkänäkin. Hissien lasi/peiliseinät tulee suojata 300 mm korkeilla potkulevyillä. Turvallisuutta ja helppokäyttöisyyttä saadaan lisättyä myös ikkunallisilla ja automaattisesti aukeavilla ovilla. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 30.)

Useimmille liikuntaesteisille luiska on helpompikäyttöisempi kuin portaat. Osalla kuitenkin portaat ovat välttämättömät esimerkiksi nilkkojen jäykkyydestä johtuen.

Portaat tulee tehdä mahdollisimman helppokäyttöisiksi ja turvallisiksi. Porraskelmien reunat merkitään selkeällä kontrastiraidalla ja portaiden materiaali tulee olla luistamaton niin ulkona kuin sisällä. Ulkoportaat tulee pitää sulana, etteivät lumi ja jää aiheuta vaaratilanteita. Turvallisuuden vuoksi vältetään avoaskelmia ja askelman ulkonevaa reunaa. Hyvät kontrastit portaiden, lattian ja seinien suhteen ovat välttämättömät, jotta vältetään vaaratilanteilta. Muutaman askelman portaat, jotka ovat heikosti valaistut ja värieroja taustan suhteen ei ole käytetty, voivat luoda heikkonäköisille väärän kuvan tasaisesta kulkuväylästä. (Könkkölä 2003, 37.)

Portaiden askelmat tulee mitoittaa askelrytmin mukaisesti, jolloin etenemä ja nousu ovat oikeassa suhteessa toisiinsa. Sopiva etenemän ja kahden nousun yhteissumma on 630 mm. Esimerkkejä askelmien mitoituksesta: vaihtoehto 1. etenemä 300 mm, nousu 160 mm, vaihtoehto 2. etenemä 400 mm, nousu 130 mm, vaihtoehto 3. etenemä 390 mm, nousu 120 mm ja vaihtoehto 4. etenemä 330 mm, nousu 150 mm. (Könkkölä 2003, 37.) Helppokulkuisissa portaissa on välitasanne lepäämistä varten. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 25).

Portaiden molemmin puolin tulee olla käsijohteet. Käsijohteet tulee asentaa 900 mm korkeudelle. Jos portaissa on kaksi päällekkäistä johdetta, ylempi tulee olla 900 ja alempi 700 mm:n korkeudella. Käsijohteiden päät tulee taivuttaa yhtenäiseksi tai muotoilla muuten niin, etteivät ne aiheuta takertumisvaaraa. Käsijohteiden tulee jatkua 300 mm portaiden alku- ja loppupäässä. Käsijohde kulkee 45 mm päässä seinästä, eikä johteen kiinnitys saa estää käden liukumista käsijohteella. Suositeltavaa on, että käsijohde on pyöreä tai sokea ei kuitenkaan alle 25 mm halkaisijaltaan. Hyvä käsijohteen halkaisija on 30–40 mm, jolloin johteesta saa tukevan otteen. (Könkkölä 2003, 39.)

Liikkumisesteisille tarkoitettuihin wc-tiloihin (Liite 4: Kuva 3) tulee päästä suoraan käytävästä, eteisestä tai aulasta. Wc-tilat tulee merkitä Isa-tunnuksella ja

merkillä, joka ilmoittaa kummalla puolen wc-istuinta on vapaata tilaa pyörätuolia varten. Wc voi myös olla sekä vasen- että oikeakätinen, jolloin istuimen molemmille puolille on varattu riittävästi tilaa pyörätuolia varten. Tilassa tulee olla tilaa pyörätuolilla kääntymiseen. Kääntymiseen tarvittava tila on 1500 x 1500 mm. Lattian kaltevuus saa olla korkeintaan 2 %.(Rakennustietosäätiö RTS 2007, 39.) Wc:n oven leveys tulee olla vähintään 850 mm, riippuen oven paikasta. Oven ollessa suorassa kulmassa käytävään tms., jossa tilaa kääntymiseen on alle 1450 mm, tulee oven olla suurempi kuin 850 mm. Tilan tulee olla samalla tasolla rakennuksen muiden tilojen kanssa. Enimmäiskorkeus kynnyksellä saa olla 20 mm. (Könkkölä 2003, 81.) Suosituksen mukaan oven olisi hyvä olla vähintään 400 mm nurkasta ja se on helposti suljettavissa ja avattavissa yhdellä kädellä. Oven sulkeamista helpottaa koko oven levyinen vedin, joka sijaitsee 800 mm korkeudella lattiasta.(Rakennustietosäätiö RTS 2007, 40.)

Wc-istuimen asettelussa tulee ottaa huomioon tarvitseeko käyttäjä avustajaa, miltä puolelta on helpompi siirtyä pyörätuolista istuimelle, miten pesumahdollisuudet saadaan hoidetuksi ja minkälaisia tukia tarvitaan helpottamaan siirtymisiä. Wc-istuimen sijoittaminen 300 mm päähän takaseinästä mahdollistaa avustajan helpon toiminnan ja tällöin pyörätuolista on yksinkertaisempi nousta, koska ei tarvitse nostaa itseään pyörätuolin ison pyörän yli. Sivuseinän ja wc-istuimen väliin tulee varata tilaa vähintään 800 mm. Istuimen tulee olla samalla korkeudella pyörätuolin kanssa, jolloin siirtyminen onnistuu yksinkertaisimmin. Wc-istuimen korkeus tulee olla vähintään 450 mm. Wc-istuin voi olla myös korkeudeltaan säädettävä tai voidaan käyttää erilaisia irrotettavia korokkeita. Wc-istuimelta tulee yletä suihkuun tai käsisuihkuun. Suihku saa olla enintään 300 mm päässä istuimesta. Jos suihkumahdollisuutta ei ole, voidaan käyttää myös istuimia, joissa on pesu ja kuivaustoiminnot kiinteästi tai irrotettavassa istuimessa. Käsien pesu istuimelta käsin mahdollistuu käsitukeen asennettavalla minialtaalla. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 40.)

Jos mahdollista, wc-istuimen molemmin puolin tulee olla käännettävät käsituet. Tukena voidaan käyttää myös katosta riippuvaa trapetsia. Tukien tulee olla henkilöpainon kestäviä ja korkeudeltaan säädettäviä tai 800 mm lattiasta. Molemmin puolin istuinta olevien käsitukien etäisyys toisistaan tulee olla 600 mm. Katosta riippuva trapetsi tulee sijoittaa 100 mm päähän istuimen etureunasta mitattuna. Tilaan tulee myös asentaa seinätuet 900 mm korkeudelle seiniin. Pesuallas tulee sijoittaa 200 mm päähän seinästä ja sen tulee olla joko korkeus säädettävä tai 800 mm lattiasta. Altaan eteen tulee varata vähintään 1200 mm tilaa. Pyörätuolilla liikkuvia varten, pesualtaan alle tulee varata vähintään tilaa syvyydeltä 600 mm ja korkeudelta 670 mm. Veden lämpötila voidaan säätää termostaatilla tai pressos-
taatilla. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 40.)

4.2.3 Palvelupisteet

Infopisteen tulee olla mahdollisimman näkyvällä paikalla sisäänkäynnin lähistöllä. Jos infopiste ei ole heti sisäänkäynnin yhteydessä, sinne tulee olla selkeät opasteet. Pisteen ympäristön pitää olla mahdollisimman kaiuton ja meluton. Palvelupiste tulee varustaa induktiosilmukalla ja siitä pitää informoida T-opasteen avulla. Infopisteen tiskin tulee olla, jos mahdollista kahdella korkeudella. Alataso on tarkoitettu pyörätuolia käyttävälle ja ylempi seisoville henkilöille. Alatason korkeus 670–800 mm ja ylätaso 1100–1200 mm. Jotta pyörätuoli mahtuu alatason alle, sen pitää olla 600 mm syvä. Käveleviä liikunta- ja toimintaesteisiä varten palvelutiskin reunaan on hyvä laittaa käsijohde, johon voi tukeutua. Lisäksi tiski tulee valaista hyvin. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 78.)

Kirjaston kaikkiin tiloihin tulee päästä vaivattomasti ja niissä pitää olla selkeät, näkyvät opasteet. Tilojen välillä ei pidä olla kynnyksiä ja oviaukkojen tulee olla riittävän suuret. Pyörätuolilla pitää pystyä kääntymään hyllyjen väleissä, ei ainoastaan kulkemaan niiden välistä. Osa pöydistä ja tietokonepisteistä tulee suunnit-

tella pyörätuolia käyttävän kannalta. Ainakin yhdessä tietokoneessa tulee olla apuohjelmia näkö-, kuulo- ja liikuntavammaisille sekä lukihäiriöisille. Tällaisia ohjelmia ovat esimerkiksi erilaiset mukautetut näppäimistöt tai luku- ja suurenusohjelmat. Henkilökunnan pitää myös osata käyttää ja opastaa ohjelmien käytössä. Kirjastossa tulee olla vähintään yksi inva-wc tarvittavalla varustuksella. Lainauspöydän tulee olla joko säädettävä tai kahdessa tasossa, jolloin lyhytkasvuiset ja pyörätuolilla liikkuvat pystyvät asioimaan vaivattomasti. Lainauspiste tulee varustaa induktiosilmukalla ja siitä kertovalla T-opasteella. (Opetusministeriö. Kirjastonkäytön saavutettavuuden varmistaminen: työkalupakki. 15.10.2008)

Kahvilat ja ruokalat tulee suunnitella sen mukaan, että liikunta- ja toimintaesteiset henkilöt pystyvät toimimaan siellä ilman suuria järjestelyitä. Kahviloissa ja ruokaloissa tarjotinta varten palvelutiskillä tulee olla ulkoneva taso, joka sopii myös pyörätuolin käyttäjälle. Tiskin tulee olla 900 mm korkeudella ja sen etureunassa olisi hyvä olla käsijohde helpottamaan kävelevien liikuntaesteisten liikkumista. Itsepalvelutiskillä tulee käyttää kohdevalaistusta sekä kontrasti- ja värieroja helpottamaan näkövammaisten toimimista. Tiloissa tulee olla induktiosilmukka ja T-opaste siitä ilmoittamassa. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 78.)

4.2.4 Valaistus, värit ja kontrastit

Ulkotiloissa valaistuksessa tulee ottaa huomioon, että valaistus on riittävä, muttei häikäise. Sen tulee korostaa kontrasteja varsinkin portaiden ja luiskien alku- ja päättymiskohdissa. Valaistuksen tulee toistaa värejä kohtuullisesti. Valaisimien valinnassa tulee huomioida ulkona käytettyjen materiaalien ja pintojen heijastuvuus sekä valoisuus ympäristössä. Ympäristön valoisuuteen vaikuttavat kasvit ja puut ja niiden luomat varjostukset. Valaisimien tulee soveltua ulkokäyttöön ja eri sääolosuhteisiin. Kulkuväylillä valaistuksen tulee olla vähintään 10 lx ja portaissa, luiskissa ja risteyskohdissa 20–50 lx. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 80.)

Sisätiloissa valaistuksen voimakkuus tulee olla vähintään 200–300 lx ja hankalissa paikoissa 300–500 lx. Valaistuksen tulee olla mahdollisimman tasainen eikä katvealueita saisi tulla. Hyvää yleisvalaistusta voidaan hankalissa kohdissa parantaa kohdevalaistuksella. Sisätiloissakin tulee välttää häikäisyä ja valita valaisimet, joissa on vähäinen pintakirkkaus ja häikäisysoja. Tilakohtaisia valaistuskirkkauksia ovat mm. opetustiloissa 500 lx, palvelupisteillä 500–750 lx ja aulat, hissit ja käytävät 200–300 lx. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 80–81.)

Kohdevalaistuksella ja kontrastien käytöllä saadaan tiloista, kulkuväylistä, opasteista ja kalusteita helposti hahmotettavia. Näillä keinoilla suunnistaminen tiloissa on myös näkövammaisille yksinkertaisempaa. Hyvät kontrastit, tummuusaste-erot ja valaistus vähentävät törmäämis- ja kompastumisvaaraa. Värisokeilla ja heikkonäköisillä pelkät värikontrastierot eivät riitä tasoerojen tai kalusteiden hahmottamisessa vaan tarvitaan tummuusaste-eroja. Voimakkain kontrastiero saadaan, jos vaaleassa taustassa on tumma kohde. Suurissa tiloissa suurten pintojen tulee olla vaaleita. Seinät, katot ja lattiat tulee maalata erisävyisillä vaaleilla, jotta ne erottuvat toisistaan. Ovet tulee olla tummemmalla kuin seinät ja taas oven karmit tummemmalla kuin ovi. Tällöin heikkonäköisten on helppo hahmottaa myös kiinni oleva ovi. Törmäysvaaran aiheuttavien kohteiden esimerkiksi kahvojen, käsi-johteiden yms. tulee olla heijastumissuhteeltaan vaalean taustan suhteen 1:4 - 1:2. Tällöin heikkonäköisenkin on mahdollista havaita kohde. Pintojen heijastumissuhteilla on suositukset: katto 80–90 %, seinä 40–80%, ikkunallinen seinä 60–90%, lattia 20–60%, ovet 20–50%, listat ja karmit 10–30%.(Rakennustietosäätiö RTS 2007, 80–81.)

Pintamateriaalien valinnassa tulee kontrastien ja värien valinnan lisäksi huomioida lattioiden luistamattomuus, pintojen kiiltämättömyys ja se, etteivät materiaalit aiheuta allergisia oireita. Lattiamateriaalit tulee valita pesunkestävistä ja helppohoitoisista materiaaleista. Lattia ei saa märkänäkään luistaa. Materiaalin tulee olla

tasainen ja riittävän kova. Hyviä valintoja lattiamateriaaliksi ovat esimerkiksi laatta- ja kivilattiat. Seinämateriaaleissa tulee ottaa huomioon samat seikat kuin lattiamateriaaleja valitessa. Materiaali ei saa kerätä pölyä ja se on helposti puhdistettavissa. Hyviä materiaaleja ovat mm. maalatut tai rapatut kiviseinät ja kipsilevyt. (Könkkölä 2003, 65–66.)

4.2.5 Kalustus ja varusteet

Erilaisia hanoja, painikkeita, säätimiä ja kytkimiä valitessa tulee ottaa ulkonäön lisäksi huomioon käytännöllisyys. Ne eivät saa sisältää allergiaa aiheuttavia aineita esimerkiksi nikkeliä, kumia tai kromia. Niiden käyttö pitää onnistua yhdellä kädellä helposti ja turvallisesti. Vaakasuoraan kahvaan on vaikeampi tarttua kuin pystysuoraan. Sijoittelussa huomioidaan, että niihin ulottuu kurkottamatta. Ne sijoitetaan 850–1100 mm korkeudelle lattiasta, 400 mm päähän nurkasta ja vähintään 700 mm päähän luiskista ja portaista. Hälytyspainikkeissa huomioidaan, että niiden havaitseminen on yksinkertaista myös heikkonäköisille. Hälytyspainikkeiden tulee olla väriltään ja kooltaan erilaisia kuin muiden painikkeiden. Sijoittelussa otetaan huomioon, että myös lyhytkasvuiset ja pyörätuolia käyttävät ylettyvät niihin. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 76–77.)

Naulakkotiloihin tulee asentaa eri korkeuksille vaatekoukkuja ja -tankoja sekä hyllyjä. Pyörätuolilla liikkuville naulakon korkeus on 1100–1200 mm, huonokätille tulee olla 1300–1400 mm ja korkeimmat naulakot 1500–1800 mm korkeudella. Kaikki alle 2100 mm korkeat osat tulee suojata, ettei törmäysvaaraa syntyisi. Naulakkotiloissa on hyvä olla peilejä ja erikorkuisia istumapaikkoja. Lisäksi hyvä valaistus lisää turvallisuutta. (Rakennustietosäätiö RTS 2007, 77.)

5 PROJEKTIN TUOTOS ESTEETTÖMYYSOPAS

5.1 Kohderyhmä

Esteettömyysopas on tarkoitettu kouluumme opiskelemaan hakeville ja jo opiskelemaan päässeille henkilöille, joilla on jonkin asteinen näkö-, kuulo- tai liikuntavamma. Näkö-, kuulo- ja liikuntavammojen lisäksi oppaassa käsitellään lukihäiriötä. Oppaassa on tietoa valintakokeisiin tulevalle hakijalle sekä jo hyväksytyille opiskelijalle. Opas on tarkoitettu myös kaikille muuten asiasta kiinnostuneille henkilöille.

Tavoitteena oli kertoa opiskelijoiden mahdollisuuksista hakea opiskelemaan ja opiskella SAMK:n toimipisteissä esteettömyyden kannalta. Työssä keskityttiin rakennusten ja niiden ympäristöjen esteettömyyteen. Esteettömässä rakennuksessa ja ympäristössä tulee päästä liikkumaan kaikkiin tiloihin ja kerroksiin helposti ja vaivattomasti. Tiloissa pitää pystyä toimimaan ilman suuria järjestelyitä.

5.2 Työn eteneminen

Työ alkoi kartoituslomakkeen (Liite 2) teolla ja yleisesti aiheeseen tutustumalla. Kartoituslomakkeen valmistuttua tutustuin itsenäisesti toimipisteisiin henkilökohtaisilla vierailuilla. Kartoituskäynneillä otin kuvia toimipisteistä, jotka lisäävät informatiivisuutta ja tukevat tekstiosuuksia. Kameran sain lainaksi Sosiaali- ja terveysala, Porin toimipisteestä. Kartoituskäyntien jälkeen alkoi kirjoitusvaihe, jonka aikana opas oli luettavana ja kommentoitavana Invalidiliitto ry:n edustajalla. Liiton edustaja otti kantaa ja antoi vinkkejä, miten tekstistä tulee informatiivinen ja todella hyödyllinen vammaisille henkilöille.

Aikataulullisesti valmiit tekstit ja kuvat olivat opintoasianpäälliköllä Matti Isokalliolla huhtikuussa 2008. Tammikuussa 2008 aloitettiin vierailut toimipisteissä. Helmikuun 2008 lopussa oli kerätty kaikki tarvittavat tiedot ja kuvat toimipisteistä. Maaliskuussa 2008 aloitin kirjoitusprosessin. Koko prosessin ajan projektityöryhmä kokoontuu tasaisin väliajoin aikatauluista riippuen. Projektityöryhmään kuuluivat opintoasiainpäällikkö Matti Isokallio, opintotukilautakunnan sihteeri Pia Peltomaa, fysioterapian lehtori Sirpa Jaakkola-Hesso sekä opinnäytetyön tekijä Eeva Saarni. Oppaan työstämistä jatkettiin vielä SAMK:n suunnittelija Anne Sankarin kanssa kesäkuussa 2008. Elokuussa työ oli minun osaltani valmis ja Anne Sankari jatkoi kuvien yms. työstämistä yhdessä viestintäpäällikkö Eeva-Leena Forman kanssa julkaisusarjaan sopivaksi. Ainakaan toistaiseksi oppaasta ei tehdä paperiversiota.

5.3 Opas

Opas työstettiin Word-tekstinkäsittelyohjelmalla. Kirjasinlajina käytettiin Times New Romania, perustekstissä fonttikokoa 12, pääotsikoissa kokoa 14, muissa otsikoissa kokoa 12. Koko tekstissä rivivälinä on 1.5. Tekstiä syntyi yhteensä 37 sivua. Tekstin tueksi otetut kuvat löytyvät oppaan netistä löytyvän version linkkien kautta. Alussa oleva sisällysluettelo helpottaa oppaan lukemista.

Etusivulla on SAMK:n logo ja teksti: Esteettömyysopas vammaiselle opiskelijalle. Opas jaettiin otsikoiden avulla seitsemään osaan paikkakuntien mukaan, joissa toimipisteitä on (Pori, Rauma, Kankaanpää, Harjavalta ja Huittinen) ja lisäksi alussa on johdanto ja valintakokeet osio. Alaotsikkoina ovat toimipisteissä toimivat alat (tekniikka; sosiaali- ja terveysala; liiketalous, matkailu ja kulttuuri; kuvataide ja merenkulku). Jokainen toimialakohta on vielä jaettu pienempiin osiin seuraavasti: toimipisteen esteettömyys, ruokala/kirjasto ja tekniset apuvälineet. Oppaan lopussa on liitteenä 1. tiedot merimiesterveyskeskuksista, joista merenkulun-

koulutuksen aloittava saa merimieslääkärintarkastuksen alkutarkastustodistuksen sekä liitteenä 2. on SAMK:n toimipisteiden yhteystiedot.

6 POHDINTA

Satakunnan ammattikorkeakoulun opintoasioiden yksikkö otti syksyllä 2007 yhteyttä SAMK:n sosiaali- ja terveystieteiden toimipisteeseen tarjotakseen esteettömyysoppaan päivitystä opinnäytetyöksi. Aiheen nähtyäni, tartuin siihen heti. Työn kiinnostavan aiheen lisäksi valintaan vaikutti se, että sillä oli tietty aikaraja joka sopi työskentelytavakseni. Tiesin olevani parhaimmillani tiukalla aikataululla. Olin aikaisemmin tehnyt vain pieniä projektitöitä, joten saisin samalla siitä kokemusta. Projektityö osoittautuikin mielenkiintoiseksi ja minulle sopivaksi työskentelytavaksi. Sain olla yhteydessä pienen keskeisen työryhmän lisäksi moniin eri yhteistyötahoihin. Tämän yhteistyön koin hyvin hyödylliseksi myös tulevan työni kannalta.

Kiinteimmässä yhteistyössä olin SAMK:n opintoasiainpäällikön Matti Isokallion sekä opintotukilautakunnan sihteeri Pia Peltomaan kanssa. Näimme projektityön aikana neljä kertaa, joka oli mielestäni riittävästi. Tarvittaessa olin yhteydessä heihin puhelimitse tai sähköpostin välityksellä. Ideoimme ja pohdimme oppaan sisältöä ja ulkoisia tekijöitä yhdessä aina sen mukaan mitä olin saanut valmiiksi.

Aloitin työn perehtymällä aiheeseen jo olemassa olevan tiedon kautta. Tietoa on paljon ja aihetta pitikin alkaa rajaamaan jo tässä vaiheessa. En olisi mitenkään pystynyt liittämään kaikkea esteettömyyteen liittyvää oppaaseen tällä aikataululla. Päädyinkin tekemään itselleni kartoituslomakkeen, jonka muokkasin useista löytämistäni käytössä olevista esteettömyyskartoituslomakkeista. Monissa valmiissa

lomakkeissa oli mitattu tarkkoja senttejä ja Newtoneita, mutten kokenut sitä tarpeelliseksi tässä työssä. Mielestäni oli riittävää kertoa oliko mm. liikkuminen mahdollista esimerkiksi pyörätuolin kanssa ja oliko rakennuksessa esteetön hissi ja vessat eikä tärkeää ollut niinkään mitata jokaista ovea ja kynnystä. Muokkaamaani kartoituslomake oli ainoastaan itseäni varten. Se sisältää tukisanoja, jotka muistuttivat mitä kaikkea pitää huomioida kartoitusta tehdessä. Se ei sellaisena sovi yleisesti käytettäväksi, mutta siitä selviää pääasiat, joihin kiinnitin huomiota opasta tehdessäni. Oppaassa ei ole käsitelty uima-allas-, pesu- eikä liikuntatiloja. Osaksi koska aihetta piti rajata ja koin ettei näitä tiloja käytetä paljoakaan opetuksessa riippuen kuitenkin alasta.

Kartoituslomakkeen muokkaamisen jälkeen aloitin kartoituskäynnit toimipisteissä. Olin tammikuussa ottanut yhteyttä toimipisteiden toimistoihin ja sopinut vierailu ajat. Ensimmäisen vierailun jälkeen huomasin, että olisi ollut järkevää lähettää kartoituslomakkeet etukäteen toimistoihin ja näin teinkin. Nyt haastattelemani henkilöt pystyivät perehtymään aiheeseen ja tuleviin kysymyksiin jo etukäteen. Haastattelin vaihtelevasti toimistosihteereitä, vahtimestareita, siistijöitä ja osassa toimipisteistä myös opettajia ja mikrotukihenkilöitä. Mielestäni sain heiltä hyvät ja riittävät tiedot. Puutteellisinta tietoa oli tietokoneisiin yhdistettävien apuvälineiden käyttöön ja induktiosilmukkaan liittyvät asiat. Tämä taas johtuu niiden vähäisyydestä ja siitä, ettei tarvetta niiden käytön opetteluun ole ollut. Haastattelujen lisäksi kiersimme toimipisteet läpi ja otin samalla valokuvia. Valokuvaaminen tulikin todella hyödylliseksi kirjoitusvaiheessa. Vaikka olin kirjoittanut muistiinpanot kartoituslomakkeisiin, menivät toimipisteet päässäni sekaisin. Ilman valokuvia kirjoittaminen olisi ollut mahdotonta.

Toimipisteet ottivat minut vastaan melko hyvin. Muutamissa toimipisteissä huomasin jo ensimmäisellä yhteydenotokerralla pieniä ennakkoluuloja asian suhteen. Luulen niiden johtuneen tietämättömyydestä. Yhden toimipisteen kanssa oli pieniä väärinkäsityksiä vierailusta ja tein yhden turhan matkan toimipisteeseen. Hen-

kilö, jonka kanssa olin sopinut tapaamisen, ei ollutkaan paikalla. Toisella vierailulla asia tuli korjattua. Vierailuilla haastattelemani henkilöt ottivat minut hyvin vastaan ja olivat kaikin puolin avuliaita. Oli mielenkiintoista huomata, että vaikka henkilöt olivat olleet toimipisteissä töissä useita vuosia, huomasivat he uusia asioita toimipisteestään kartoitusta tehdessäni. Luulen että monet henkilöt oppivat katsomaan asioita uusista näkökulmista.

Kartoituskäyntien jälkeen aloitin varsinaisen kirjoitustyön. Vaikeinta oli saada teksti selkeään ja mahdollisimman informatiiviseen muotoon. Tekstien järjestystä ja muotoa muokattiin useita kertoja ja lopulta päädyimme valmiissa oppaassa olevaan tapaan. Projektityössä eniten aikaa vei kirjoitustyö, johon vaikutti oma äidinkielen osaaminen. Toisaalta kirjoitustyö oli kaikkein palkitsevinta. Valmiin tekstin näkeminen osoitti, että pystyn pidempäänkin kirjoitusprosessiin. Aikataulussa pysyin hyvin. Valmis teksti oli Matti Isokalliolla huhtikuussa 2008. Pieneksi aikaa oppaan tekeminen hidastui, kunnes työ siirtyi Anne Sankarin vastuulle. Kesällä 2008 jatkoimme työskentelyä Anne Sankarin kanssa, jotta oppaasta saatiin sopiva SAMK:n julkaisusarjassa julkaistavaksi. Lopullisen viimeistelyn tekivät Anne Sankari yhdessä Eeva-Leena Forman kanssa. Kuvat liitettiin nettiversioon, oppaassa olevien linkkien kautta eikä niitä näy tässä työssä liitteenä olevassa oppaassa.

Toimipisteet olivat hyvinkin erilaisia ajatellen esteettömyyttä. Yksi asia kuitenkin yhdisti kaikkia toimipisteitä. Ulko-ovien raskaus ja/tai kynnykset hankaloittavat ja joissain tapauksissa estävät sisälle pääsyn. Tämän asian suhteen tarvitaan kiireellisiä toimenpiteitä. Raskaat ovet ovat hankalia avata terveenkin ihmisen, joten voi kuvitella miten hankalaa se on vammaiselle henkilölle. Myös Porin tekniikan toimipisteen puuttuva hissi on asia joka vaatii pikaisia toimenpiteitä. Kuulovammaisten henkilöiden kuulon apuvälineeksi tarkoitettu induktiosilmukka löytyi ainoastaan Rauman sosiaali- ja terveystieteiden toimipisteen auditoriosta. Julkisissa rakennuksissa tulee olla vähintään salkkumallin siirrettävä induktiosilmukka. Toimipis-

teissä oli kiinnitetty huomioita esteettömyyteen mm. opasteiden suhteen. Jokaisesta toimipisteestä löytyi hyvät ja selkeät opasteet, joka helpottaa jokaisen toimipisteessä kävijän liikkumista ja toimimista rakennuksessa. Kaikissa rakennuksissa oli hyvät ja huonot puolensa. Luulen kuitenkin, että tehdyn esteettömyyskartoituksen jälkeen esteettömyys asioihin aletaan kiinnittää enemmän huomiota.

Uuden esteettömyysoppaan tekemisessä vanhasta työstä oli jonkin verran apua. Käsittelin paljolti samoja asioita kuin aikaisemmassa oppaassa, mutta paljon laajemmalti. Apua aikaisemmasta työstä oli myös siinä käsiteltyjen asioiden järjestyksen kanssa. Asioita käsitellään uudessa oppaassa melko lailla samassa järjestyksessä kuin aikaisemmassa. Alussa suunnitelmissa oli, että oppaaseen tulee opastemerkkejä, jotka kertovat miten toimipisteet on varusteltu. Tällaisia merkkejä olisi ollut mm. induktiosilmukka, inva-wc, hissi. Työn edetessä tämä idea jäi käyttämättä. Tulevaisuudessa opasta päivitettäessä siihen voisi lisätä opasteet lisäämään informatiivisuutta. Lisäksi oppaaseen voisi liittää uima-allas-, pesu- ja liikuntatiloista tehdyn kartoituksen. SAMK:n henkilöstöstä tulee valita tietty vastuhenkilö, joka huolehtii oppaan säännöllisestä päivityksestä. Mielestäni opas tulee lukea vuosittain ja poistaa epäkohdat. Esimerkiksi poistaa tiedot toimipisteistä, joita ei enää ole. Suurempi päivitys pitää mielestäni tehdä opiskelijatyönä noin 2-3 vuoden välein. Opiskelija saa opinnäytetyön työstö vaiheessa hyvää kokemusta niin projektityöstä, erilaisten ihmisten kanssa tehtävästä yhteistyöstä kuin esteettömyydestä.

LÄHTEET

Könkkölä, M. 2003. Esteetön asuinrakennus. Pieksämäki: Invalidiliitto ry/ Vammaisten yhdyskuntasuunnittelupalvelu (VYP).

Opetushallitus. 2007. Esteetön korkeakouluopiskelu, ammattikorkeakoulut ja yliopistot. Helsinki: Opetushallitus.

Rakennustietosäätiö RTS. 2007. Esteetön rakennus ja ympäristö, suunnitteluopas. Tampere: Rakennustieto Oy.

Invalidiliitto ry. Lyhytkasvuisuus. [verkkodokumentti][Viitattu 17.9.2008] Saatavissa: <http://inport2.invalidiliitto.fi/pienr/diagnoosit/lyhytkasvuisuus.htm>).

Invalidiliitto ry. Esteetön sivusto. Esteettömyys. [verkkodokumentti] 2006.[Viitattu 8.9.2008] Saatavissa: <http://www.invalidiliitto.fi/portal/esteeton.fi/fi/tieto-osio/esteettomyys/>)

Invalidiliitto ry. Esteetön sivusto. Näkövammat. [verkkodokumentti] 2006.[Viitattu 9.9.2008] Saatavissa: http://www.invalidiliitto.fi/portal/esteeton.fi/fi/tieto-osio/yleisia_lahtokohtia/nakovammat/)

Invalidiliitto ry. Esteetön sivusto. Näkövammat. [verkkodokumentti] 2006.[Viitattu 9.9.2008] Saatavissa: http://www.invalidiliitto.fi/portal/esteeton.fi/fi/tieto-osio/yleisia_lahtokohtia/nakovammat/)

Kuulonhuoltoliitto ry. Kuulovamman määrittelyä. [verkkodokumentti][Viitattu 10.9.2008] Saatavissa: http://www.kuulonhuoltoliitto.fi/sivu.php?artikkeli_id=816)

Kuulonhuoltoliitto ry. Kuulovamman määrittelyä. [verkkodokumentti][Viitattu 10.9.2008] Saatavissa: http://www.kuulonhuoltoliitto.fi/sivu.php?artikkeli_id=816)

Niilo Mäki instituutti ja Jyväskylän yliopisto. LukiMat-hanke. 2007.[Viitattu 10.9.2008] Saatavissa: <http://www.lukimat.fi/lukeminen/tietopalvelu/lukivaikeudet/maaritelma-lukivaikeudesta>)

Näkövammaisten keskusliitto ry. Näkövammaisuuden määrittely. [verkkodokumentti][Viitattu 9.9.2008] Saatavissa: <http://www.nkl.fi/tietoa/maarittely.htm>)

Opetusministeriö. Kirjastonkäytön saavutettavuuden varmistaminen: työkalupakki. Englanninkielisestä alkuperäistekstistä suomentanut Anneli Äyräs.

2006.[Viitattu 15.10.2008] Saatavissa:
[http://www.minedu.fi/OPM/Kirjastot/tyoeryhmaet_ja_selvitykset/esteettomyys/est
eeton_kirjastonkaytto.pdf](http://www.minedu.fi/OPM/Kirjastot/tyoeryhmaet_ja_selvitykset/esteettomyys/est
eeton_kirjastonkaytto.pdf))

SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULUN ESTEETTÖMYYSOPAS
VAMMAISELLE OPISKELIJALLE

Eeva Saarni
Sarja D, Muut julkaisut 2/2008

TIIVISTELMÄ	4
ABSTRACT	6
1 JOHDANTO	9
2 VALINTAKOKEET	10
2.1 Esteettömyys opiskelijavalinnoissa	10
2.2 Kuvataide	10
2.3 Liiketoiminta	11
2.4 Matkailu	11
2.5 Merenkulku	11
2.6 Sosiaali- ja terveysala	11
2.7 Tekniikka	12
2.8 Tietojenkäsittely	12
2.9 Viestintä	12
3 SAMK PORISSA	13
3.1 Liiketoiminta ja kulttuuri	13
3.1.1 Esteettömyys	13
3.1.2 Ruokala ja kirjasto	15
3.1.3 Tekniset apuvälineet	15
3.2 Tekniikka ja merenkulku Pori	15
3.2.1 Esteettömyys	16
3.2.2 Ruokala ja kirjasto	17
3.2.3 Tekniset apuvälineet	17
3.3 Sosiaali- ja terveysala Pori	18
3.3.1 Esteettömyys	18
3.3.2 Ruokala ja kirjasto	20
3.3.3 Tekniset apuvälineet	20
4 SAMK RAUMALLA	21
4.1 Liiketoiminta Rauma	21
4.1.1 Esteettömyys	21
4.1.2 Ruokala ja kirjasto	23
4.1.3 Tekniset apuvälineet	23

4.2	Tekniikka ja merenkulku Rauma, tekniikka	23
4.2.1	Esteettömyys	24
4.2.2	Ruokala ja kirjasto	25
4.2.3	Tekniset apuvälineet	25
4.3	Tekniikka ja merenkulku Rauma, merenkulku	26
4.3.1	Toimipisteen esteettömyys	26
4.3.2	Ruokala ja kirjasto	27
4.3.3	Tekniset apuvälineet	28
4.4	Sosiaali- ja terveysala Rauma	28
4.4.1	Esteettömyys	28
4.4.2	Ruokala ja kirjasto	30
4.4.3	Tekniset apuvälineet	30
5	SAMK KANKAANPÄÄSSÄ	30
5.1	Kuvataide Kankaanpää, liiketalous	30
5.1.1	Esteettömyys	31
5.1.2	Ruokala ja kirjasto	32
5.1.3	Tekniset apuvälineet	32
5.2	Kuvataide Kankaanpää, kuvataide	32
5.2.1	Esteettömyys	33
5.2.2	Ruokala ja kirjasto	34
5.2.3	Tekniset apuvälineet	35
6	SAMK HARJAVALLASSA	35
6.1	Sosiaali- ja terveysala Harjavalta	35
6.1.1	Esteettömyys	35
6.1.2	Ruokala ja kirjasto	37
6.1.3	Tekniset apuvälineet	37
7	SAMK HUITTISISSA	37
7.1	Liiketoiminta Huittinen	37
7.1.1	Esteettömyys	38
7.1.2	Ruokala ja kirjasto	39
7.1.3	Tekniset apuvälineet	39

TIIVISTELMÄ

SAMK PORISSA

Liiketoiminta ja kulttuuri Pori

Liiketoiminnan toimipiste sijaitsee noin 3,5 km päässä Porin keskustasta, bussiyhteyksien päässä. Rakennus on kaksikerroksinen ja esteetön liikunta-, näkö- ja kuulovammaisia henkilöitä ajatellen. Inva-paikoitusta ei ole. Toimipisteessä on kirjasto sekä kahvila, jossa tarjoillaan myös lounasta. Ruokalat sijaitsevat noin 100 – 250 metrin päässä toimipisteestä.

Tekniikka ja merenkulku Pori

Tekniikan toimipiste sijaitsee noin 3,5 km päässä Porin keskustasta, bussiyhteyksien päässä. Toimipiste on kolmikerroksinen hissitön rakennus. Liikkuminen apuvälineen kanssa ylimpiin kerroksiin on hankalaa. Invapaikoitus on pääoven vieressä. Rakennuksessa on ruokala. Kirjasto on yhteinen liiketoiminnan toimipisteen kanssa.

Sosiaali- ja terveysala Pori

Sosiaali- ja terveysalan toimipiste sijaitsee noin kilometrin päässä Porin keskustasta. Linja-autoyhteydet kulkevat läheltä toimipistettä. Rautatieasema on lähellä. Rakennus on kolmikerroksinen ja toimiva liikunta-, näkö- ja kuulovammaisia ajatellen. Invapaikoitusta ei ole, mutta pysäköintilupaa voi tiedustella toimistosta. Rakennuksessa toimii ruokala ja kirjasto.

SAMK RAUMALLA

Liiketoiminta Rauma

Liiketoiminnan toimipiste sijaitsee noin 3 km päässä keskustasta. Rakennus on kolmikerroksinen ja toimiva liikunta-, näkö- ja kuulovammaisia ajatellen. Inva-paikoitusta ei ole, mutta pysäköintilupaa voi tiedustella toimistosta. Rakennuksessa toimii ruokala ja kirjasto.

Tekniikka ja merenkulku Rauma, tekniikan koulutus

Tekniikan toimipiste sijaitsee noin 4 km päässä keskustasta. Rakennus on nelikerroksinen ja kohtalaisesti toimiva näkö-, kuulo- ja liikuntavammaisia ajatellen. Ovilla on korkeita kynnyksiä, jotka vaikeuttavat apuvälineen kanssa liikkumista. Inva-paikoitusta ei ole, mutta muuten parkkipaikkoja on aivan ovien tuntumassa. Rakennuksessa on kirjasto ja kahvio, varsinaista ruokalaa ei ole.

Tekniikka ja merenkulku Rauma, merenkulun koulutus

Merenkulun toimipiste sijaitsee 1,5 km päässä Rauman keskustasta. Rakennus on viisikerroksinen ja osittain hankala liikunta-, näkö- ja kuulovammaisia ajatellen. Opiskelu toimipisteessä vaatii tiettyä terveydellistä tilaa ja opiskelemaan päässeeltä vaaditaan lääkärintodistus terveydentilastaan. Rakennuksessa on kirjasto, ruokala on viereisessä rakennuksessa. Invapaikoitusta ei ole ja parkkipaikka sijaitsee pitkien portaiden päässä.

Sosiaali- ja terveysala Rauma

Sosiaali- ja terveysalan toimipiste sijaitsee noin 2 km päässä keskustasta. Rakennus on kolmikerroksinen ja melko toimiva liikunta-, näkö- ja kuulovammaisia ajatellen. Invapaikoitusta ei ole. Rakennuksessa on kirjasto sekä ruokala.

SAMK KANKAANPÄÄSSÄ

Kuvataide Kankaanpää, liiketalouden koulutus

Liiketoiminnan toimipiste sijaitsee noin kilometrin päässä keskustasta, lähellä linja-autoyhteyksiä. Toimitilat ovat kaksikerroksisessa remontin alla olevassa rakennuksessa. Invapaikoitusta ei ole. Remontin vuoksi toimipisteen tilat ovat hankalat liikunta-, näkö- ja kuulovammaisia ajatellen.

Kuvataide Kankaanpää, kuvataiteen koulutus

Kuvataiteen toimipiste sijaitsee alle kilometrin päässä keskustasta, lähellä linja-autoyhteyksiä. Invapaikoitusta ei ole. Opetustilat toimivat rakennuksen kahdessa kerroksessa. Toimitilat ovat sokkeloiset ja osittain vaikeakulkuiset apuvälinettä käyttävälle. Toimipisteessä on kirjasto sekä opiskelijakunnan kahvio.

SAMK HARJAVALLASSA

Sosiaali- ja terveysala Harjavalta

Sosiaali- ja terveysalan toimipiste sijaitsee Harjavallan keskustassa, hyvien linja-auto- ja junayhteyksien päässä. Rakennus on kaksikerroksinen ja toimiva liikunta-, näkö- ja kuulovammaisia ajatellen. Invapaikoitus on aivan ulko-oven tuntumassa.

SAMK HUITTISISSA

Liiketoiminta Huittinen

Liiketoiminnan toimipiste sijaitsee noin 2 km päässä keskustasta. Linja-autoasema on keskustan tuntumassa. Rakennus on kaksikerroksinen ja toimiva liikunta-, näkö- ja kuulovammaisia ajatellen. Invapaikoitus on aivan ulko-oven tuntumassa. Toimipisteessä on ruokala ja kirjasto.

Kuvia osoitteessa http://www.flickr.com/photos/SAMK_accessibility_guide

ABSTRACT

ACCESSIBILITY GUIDE FOR SATAKUNTA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES (SAMK)

SAMK IN PORI

Faculty of Business and Culture Pori

The School of Business is situated approximately 3.5 kilometres from the centre of Pori, from which there is a regular bus service. The two-storey building is accessible to physically, visually or hearing impaired persons. There are no special parking places for the disabled. The school has a library and a café which also serves lunch. The refectories are located approximately 100–250 metres from the school.

Faculty of Technology and Maritime Management Pori

The School of Technology is situated approximately 3.5 kilometres from the centre of Pori, from which there is a regular bus service. The three-storey building has no lift. It is difficult to move to the upper floors using an aid device. Special parking places for the disabled are by the main entrance. There is a student cafeteria in the building. The library is shared with the School of Business.

Faculty of Social Services and Health Care Pori

The School of Social Services and Health Care is situated approximately one kilometre from the centre of Pori. The school is located close to the bus routes. The railway station is nearby. The three-storey building is functional for physically, visually or hearing impaired persons. There are no special parking places for the disabled, but the students can request a parking permit in the office. There is a student cafeteria and a library in the building.

SAMK IN RAUMA

Faculty of Business and Culture Rauma

The School of Business is situated approximately 3 kilometres from the centre of Rauma. The three-storey building is functional for physically, visually or hearing impaired persons. There are no special parking places for the disabled, but the students can request a parking permit in the office. There is a student cafeteria and a library in the building.

Faculty of Technology and Maritime Management Rauma, School of Technology

The School of Business is situated approximately 4 kilometres from the centre of Rauma. The four-storey building is fairly functional for physically, visually or hearing impaired persons. Some of the doorsteps are high, which impedes moving with an aid device. There are no special parking places for the disabled, but the parking lot is situated near the doors. There is a library and a café but no student cafeteria in the building.

Faculty of Technology and Maritime Management Rauma, School of Maritime Management

The School of Maritime Management is situated approximately 1.5 kilometres from the centre of Rauma. The five-storey building is in some respects difficult for physically, visually or hearing impaired persons. The student must meet certain health requirements in order to pursue studies in the school, and the admitted students are required to produce a medical certificate concerning their health. There is a library in the building, and a student cafeteria in the adjacent building. There are no special parking places for the disabled, and there are high stairs from the parking lot to the building.

Faculty of Social Services and Health Care Rauma

The School of Social Services and Health Care is situated approximately 2 kilometres from the centre of Rauma. The three-storey building is fairly functional for physically, visually or hearing impaired persons. There are no special parking places for the disabled. There is a library and a student cafeteria in the building.

SAMK IN KANKAANPÄÄ

Faculty of Business and Culture Kankaanpää, School of Business

The School of Business is situated approximately one kilometre from the centre of Kankaanpää, close to the bus routes. The school has its premises in a two-storey building under renovation. There are no special parking places for the disabled. Due to the renovation, the facilities are difficult for physically, visually or hearing impaired persons.

Faculty of Business and Culture Kankaanpää, School of Fine Art

The School of Fine Art is situated less than one kilometre from the centre of Kankaanpää, close to the bus routes. There are no special parking places for the disabled. Instruction is provided on two floors of the building. The facilities are labyrinthine and somewhat difficult for persons moving with an aid device. There are a library and a Student Union café in the school.

SAMK IN HARJAVALTA

School of Social Services and Health Care Harjavalta

The School of Social Services and Health Care is situated in the centre of Harjavalta and is covered by good bus and train services. The two-storey building is functional for physically, visually or hearing impaired persons. There are special parking places for the disabled very near the front door.

SAMK IN HUITTINEN

Faculty of Business and Culture Huittinen

The School of Business is situated approximately 2 kilometres from the centre of Huittinen. The bus station is located close to the centre. The two-storey building is

functional for physically, visually or hearing impaired persons. There are special parking places for the disabled very near the front door. There are a student cafeteria and a library in the school.

Photos available on http://www.flickr.com/photos/SAMK_accessibility_guide

1. JOHDANTO

Opas on tehty auttamaan ja antamaan tietoa niille, jotka suunnittelevat hakevansa tai ovat jo hyväksytyjä opiskelemaan Satakunnan ammattikorkeakouluun (SAMK). Opas on suunnattu henkilöille, joilla on jonkinlainen vamma tai este, joka saattaa hankaloittaa opiskelua. Oppaassa on käsitelty liikunta-, näkö- ja kuulovammaisten sekä lukihäiriöisten opiskelua. Oppaasta löytyy informaatiota miten toimia jo ennen valintakokeita ja opiskelujen aikana. Opas antaa tietoa rakennusten fyysisestä esteettömyydestä sekä vammaisten opiskelijoiden mahdollisuuksista opiskella eri toimipisteissä.

Esteettömyyttä on käsitelty oppaassa toimipisteittäin. Satakunnan ammattikorkeakoulun toimipisteet sijaitsevat Harjavallassa, Huittisissa, Kankaanpäässä, Porissa ja Raumalla. Toimipisteiden yhteystiedot löytyvät oppaan lopusta liitteenä (LIITE 1). Ota yhteyttä toimipisteeseesi mahdollisimman nopeasti saatuasi tiedon pääsykokeisiin tai opiskelemaan pääsemisestä, jotta voit sopia tarvittavista erityisjärjestelyistä valintakokeessa, opetuksessa ja tenteissä.

Hakuvaiheessa tulee ottaa huomioon seuraavien alojen terveys- ja liikuntakykyvaatimukset: hoitoalan ja fysioterapian koulutusohjelmat sekä merikapteenikoulutus. Merenkulun koulutusohjelmaan hakevilta vaaditaan merimieslääkärintodistus terveydentilastaan ennen lopullista hyväksymistä koulutukseen.

Lisätietoa voi kysyä: esteeton@samk.fi

Kuvia osoitteessa http://www.flickr.com/photos/SAMK_accessibility_guide

2. VALINTAKOKEET

Kaikkiin Satakunnan ammattikorkeakoulussa järjestettäviin koulutusohjelmiin on maksuton valintakoe. Kokeessa voi olla useita eri osioita, esim. kirjallinen osio, haastattelu, ennakkotehtävä tai liikuntatehtävä. Kutsun valintakokeisiin saat henkilökohtaisesti kirjeellä, josta saat lisätietoa ja ohjeita kokeeseen valmistautumisesta. Ota yhteyttä heti kutsukirjeen saatua valintakoepaikkaasi, jotta tarvittavista erityisjärjestelyistä voidaan sopia. Alla lisätietoa toimialakohtaisesti.

2.1 Esteettömyys opiskelijavalinnoissa

”Suomen perustuslain 6.2. §:n mukaan ketään ei saa syrjiä minkään henkilöön liittyvän syyn kuten alkuperän, iän, kielen, terveydentilan tai vammaisuuden perusteella. Yhdenvertaisuuslaki (21/20.1.2004) kieltää syrjinnän myös olosuhteiden ja käytäntöjen perusteella. Se velvoittaa koulutuksen järjestäjän ryhtymään kohtuullisiin toimiin vammaisen henkilön koulutukseen pääsemiseksi. Samoja toimintaperiaatteita sovelletaan myös erilaisiin oppijoihin.” Mikäli hakija em. seikkoihin liittyen tarvitsee erityisjärjestelyjä valintakokeessa, hänen tulee tehdä vapaamuotoinen kirjallinen hakemus ja lähettää se sähköpostilla toimipisteeseen tai ottaa puhelimitse yhteyttä kyseiseen toimipisteeseen ja keskustella tarvittavista erityisjärjestelyistä”. (SAMKin Hakijan opas 2008.)

2.2 Kuvataide

Kuvataiteen koulutusohjelmaan haettaessa tulee ottaa huomioon, että opiskelu vaatii raskaiden materiaalien, koneiden ja laitteiden kanssa työskentelyä. Osa laitteista on korkealla ja niiden käyttö vaatii voimaa. Myös valintakurssilla voi olla töitä, jotka vaativat raskaiden materiaalien käsittelyä. Henkilökohtaisesta valintakoe-kutsukirjeestä saat lisätietoa kokeesta ja koetilaisuudesta. Tietoa saat myös SAMKin hakijan oppaasta.

2.3 Liiketoiminta

Liiketoiminnan alan pääsykokeissa painotetaan alalle soveltuvuutta, matemaattisloogista-ajattelua sekä oppimisvalmiuksia. Henkilökohtaisesta kutsukirjeestä saat lisätietoa kokeesta ja koetilaisuudesta. Tietoa saat myös SAMKin hakijan oppaasta.

2.4 Matkailu

Matkailun valintakokeessa painotus on alalle soveltuvuudessa, motivaatiossa, sosiaalisissa taidoissa sekä oppimisvalmiuksissa. Henkilökohtaisesta kirjeestä saat lisätietoa kokeesta ja koetilaisuudesta. Tietoa saat myös SAMKin hakijan oppaasta.

2.5 Merenkulku

Hakiessasi merenkulun koulutusohjelmaan, sinun tulee osallistua sekä tekniikan pääsykokeeseen (katso tekniikan valintakoe) että merenkulun erityiskokeeseen. Pääsykokeeseen hyväksytyiltä vaaditaan merimieslääkärintodistus. Merimieslääkärintodistusta varten tulee käydä merimieslääkärintarkastuksessa. Lääkärintodistuksen saat ainoastaan tietyistä merimiesterveyskeskuksista. Terveyskeskukset löydät liitteenä oppaan perästä (LIITE 2). Henkilökohtaisesta valintakoe-kutsukirjeestä saat lisätietoa kokeesta ja koetilaisuudesta. Tietoa saat myös SAMKin hakijan oppaasta.

2.6 Sosiaali- ja terveysala

Sosiaali- ja terveysalalle valitulla tulee olla alalle vaadittava terveys. Alalle hake-

van tulee huomioida seuraavat asiat: alalla toimiminen vaatii hyvää henkistä tasa-painoa; tuki- ja liikuntaelimestön sairaudet, allergiat ja krooniset ihosairaudet voivat pahentua opiskelu aikana tai myöhemmin työelämässä terveydelliseksi haitaksi. Henkilökohtaisesta valintakoekutsukirjeestä saat lisätietoa kokeesta ja koetilaisuudesta. Tietoa saat myös SAMKin hakijan oppaasta.

2.7 Tekniikka

Tekniikan valintakoe painottaa tekniselle alalle sopivuutta ja oppimisvalmiuksia mitatessaan loogista päättelykykyä sekä matematiikan, fysiikan ja kemian perusosaamista. Henkilökohtaisesta valintakoekutsukirjeestä löydät lisätietoa koetilaisuudesta ja kokeesta. Tietoa saat myös SAMKin hakijan oppaasta.

2.8 Tietojenkäsittely

Tietojenkäsittelyn valintakokeessa painotetaan motivaatiota, soveltuvuutta sekä suuntautumista alalle, loogisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoa sekä oppimisvalmiuksia. Henkilökohtaisesta kirjeestä saat lisätietoa kokeesta ja koetilaisuudesta. Tietoa saat myös SAMKin hakijan oppaasta.

2.9 Viestintä

Viestinnän valintakokeessa painotetaan alalle soveltuvuutta, motivaatiota ja oppimisvalmiuksia. Henkilökohtaisesta kirjeestä saat lisätietoa kokeesta ja koetilaisuudesta. Tietoa saat SAMKin hakijan oppaasta.

Ks. myös www.samk.fi

3. SAMK PORISSA

3.1 Liiketoiminta ja kulttuuri

Porin liiketoiminnan ja kulttuurin toimipisteestä valmistuu opiskelijoita liiketoiminnan, matkailun, tietojenkäsittelyn sekä viestinnän aloilta. Toimipiste sijaitsee noin 3,5 km päässä keskustasta, hyvien bussiyhteyksien päässä. Keskustasta bussiyhteydet tulevat toimipisteen lähellä oleville bussipysäkeille, lähin pysäkki on noin 100 metrin päässä toimipisteestä. Rakennus on kaksikerroksinen ja esteetön liikunta-, näkö- ja kuulovammaisia henkilöitä ajatellen.

Koulutusohjelmien sisältöön voi tutustua opetussuunnitelmista, jotka löytyvät alla olevasta linkistä. Opetussuunnitelmat sisältävät tarkat tiedot kunkin koulutusohjelman tavoitteista, opiskelusta ja rakenteesta.

[Opetussuunnitelmat](#)

3.1.1 Esteettömyys

Aivan oven tuntumassa, noin 50 metrin päässä pääovesta, on vieraspysäköinti- paikka. Paikka voidaan tarvittaessa muuttaa invapaikoitukseksi. Pääovelle pääsee loivaa ylämäkeä pitkin. Rakennuksen vierellä on helppokulkuiset loivat raput sekä loiva luiska. Ulko-ovi ja väliovi ovat normaalit veto-ovet. Ulko-ovella ei ole kynnyksiä. Sekä oviaukko että eteisaula ovat riittävän suuret pyörätuolilla kulkemiseen.

Lähellä ulko-ovea on vahtimestarin piste. Toimistovahtimestarin puhelinnumerot ovat (02) 620 3366 tai 044 710 3366. Aulassa ovat korkealla sijaitsevat naulakot. Aulasta löytyy myös opastetaulu. Taulusta löydät molempien kerrosten opastuksen. Opasteet ovat harmaansävyisiä, mutta värierot tekstin ja pohjan välillä ovat kohtalaiset. Opasteiden materiaali on mattaharmaa, jossa ovat mustat korostukset ja tekstit. Tekstit ovat osittain pienellä tekstillä kirjoitettuja. Opasteita on myös

luokkahuoneiden ja yleisten tilojen ovissa. Toimipisteen nettisivuilta löytyvät pohjapiirustukset toimipisteen tiloista.

Sekä luokka- että yleisissä tiloissa on otettu valaistus hyvin huomioon. Käytävillä on upotetut lamput, jotka valaisevat riittävän hyvin. Lisäksi valoisuutta lisää aula-aulassa olevan kahvion avarista ikkunoista tuleva luonnonvalo. Kohdevalaisimia on riittävästi. Syrjemmässä olevassa portaikossa valaistus on paikoin heikko. Luokkatiloihin mentäessä on oviaukoissa pienet kynnykset, jotka erottuvat selvästi lattiasta. Oviaukot ovat riittävän leveät apuvälineiden käyttäjille. Luokkatilojen varustus on hyvä ja muunneltavissa pyörätuoliliikkuja varten.

Toimipisteessä on hissi, joka löytyy läheltä aulaa. Opastus hissille löytyy opaste-aulasta, erillisiä opasteita ei ole. Hissin kutsupainike on matalalla ja muutaman millin koholla taustasta. Väriero painikkeen ja taustan välillä on kohtalainen. Ovi on tavallinen veto-ovi. Ovenkahva sijaitsee matalalla pyörätuoliliikkuja ajatellen. Kerros-, hätä- ja kellopainikkeet ovat selkeät, sijaitsevat matalalla sekä väriero taustan suhteen on hyvä. Painikkeet tulevat hyvin esiin ja ovat muutaman millin koholla taustasta. Hissistä löytyy myös tukikaide. Hissi on riittävän tilava pyörätuoliliikkuja ajatellen, mutta hississä kääntymiseen ei ole riittävästi tilaa. Hissistä poistuminen pyörätuolin kanssa tuottaa hankaluuksia raskaasta ovesta sekä kääntymisympyrän puutteesta johtuen.

Ala-aulassa heti ulko-ovien edessä ovat portaat toiseen kerrokseen. Portaat ovat avoportaat. Alhaalla on tasanne ennen varsinaisten portaiden alkua, joka voi olla vaikea havaita. Käsijohteet ovat molemmin puolin portaita, mutta ne alkavat vasta varsinaisten portaiden alkaessa. Tasanteelle ei ole käsijohdetta. Ylhäällä käsijohteet jatkuvat vielä portaiden päättyessä. Rakennuksessa on lisäksi kahdet kierreportaat vähän sivummalla sekä normaalit suorat portaat toisessa päässä rakennusta. Myös nämä portaat ovat osittain avoportaat. Käsijohteet alkavat yhtenäisesti portaiden kanssa ja jatkuvat koko portaikon. Valaistus on hämärämpi kuin aulan portaissa ja vaikeuttaa siten askelmien havaitsemista.

Inva-wc on ensimmäisessä kerroksessa ulko-oven tuntumassa. Opaste löytyy opaste-taulusta, muita erillisiä opasteita ei ole. Ovessa on merkintä inva-wc:stä. Wc on varusteltu käännettävillä käsituilla, tukikaiteilla sekä käsisuihkulla.

3.1.2 Ruokala ja kirjasto

Liiketoiminnan toimipisteessä ala-aulassa on kahvio. Lähin varsinainen ruokala toimii tekniikan toimipisteen puolella. Liiketoiminnan ja tekniikan toimipisteiden välillä kulkee yhdyskäytävä, jonka varrella on muutamia väliveto-ovia. Ruokalan ovi on normaalisti auki aukioloaikoina, eikä ovella ole kynnystä. Toinen ruokala sijaitsee erillisessä rakennuksessa Pripolissa, jonne on matkaa noin 250 metriä liiketoiminnan etuovelta. Ruokalojen aukioloajat löytyvät toimipisteen nettisivuilta.

Kirjasto toimii rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa. Se on liiketoiminnan ja tekniikan yhteinen. Kirjasto on ala-aulassa etuoven lähellä. Kynnyksiä ei ole ja ovi on normaalisti aukioloaikoina auki. Kirjastossa on muutamia koneita opiskelijoiden vapaassa käytössä. Kirjaston aukioloajat löytyvät toimipisteen nettisivuilta.

3.1.3 Tekniset apuvälineet

Toimipisteeseen ei ole asennettu induktiosilmukkaa, mutta tarvittaessa sen asentamisesta on mahdollista keskustella.

Toimipisteessä ei ole erillisiä näkövammaisille tarkoitettuja puhesyntetisaattori-, suurenus- tai ruudunlukuohjelmia, eikä erillisiä tietokoneeseen yhdistettäviä pistenäyttöjä, erikoisnäppäimistöjä tai skannereita, mutta niiden hankkimisesta on mahdollista keskustella tarvittaessa.

3.2 Tekniikka ja merenkulku Pori

Tekniikan toimipisteestä valmistuu opiskelijoita automaatiotekniikan, kemiantekniikan, kone- ja tuotantotekniikan, rakennustekniikan, sähkötekniikan ja tietotekniikan aloilta. Toimipiste sijaitsee 3,5 km päässä keskustasta, hyvien bussiyhteyksien päässä. Bussipysäkit ovat noin 100 metrin päässä rakennuksesta. Toimipiste on kolmikerroksinen hissitön rakennus, jossa ylempiin kerroksiin liikkuminen apuvälineen kanssa on hankalaa. Normaalit luokkatilat ovat pääosin ylemmissä kerroksissa, laboratoriot ja auditoriot ovat 1. kerroksessa.

Koulutusohjelmien sisältöön voi tutustua opetussuunnitelmista, jotka löytyvät alla olevasta linkistä. Opetussuunnitelmat sisältävät tarkat tiedot kunkin koulutusohjelman tavoitteista, opiskelusta ja rakenteesta.

[Opetussuunnitelmat](#)

3.2.1 Esteettömyys

Pääoven puoleisella parkkipaikalla on merkitty vieraspysäköintipaikka ja tarvittaessa parkkipaikalle saadaan myös invapaikoitus. Rakennuksen sisäpihalta, noin 10 metrin päässä sivuovelta, löytyy kaksi merkittyä invapysäköintipaikkaa. Kulku paikoitusalueilta oville on tasaista ja helppokulkuista. Ennen pääovea on noin viiden senttimetrin kynnyks. Pääoven ja välioven väliin jäävä eteisaula on riittävän suuri pyörätuolilla liikkumiseen. Ovet ovat normaalit veto-ovet. Sisäpihan puolella olevalla ovella on pieni kynnyks ja ovet ovat normaalit veto-ovet.

Aulassa on vahtimestarin piste. Vahtimestarin puhelinnumerot ovat (02) 620 3193 tai 044 701 9154. Aulassa on opastetaulu, joka sijaitsee pääoven läheisyydessä. Opasteet ovat selkeät ja kontrastit hyvät, sinisellä pohjalla on valkoiset tekstit. Luokkiin ei ole opastusta käytäviltä, vaan opasteet ovat ainoastaan luokkatilojen ovissa. Muiden yleisien tilojen opasteet jatkuvat käytävillä. Osassa opasteista tekstiä on paljon ja pienellä fontilla.

Toimitiloissa on kohtalainen valaistus. Yleisilme on hämärä eikä kohdevalaistusta

ole riittävästi käytävien sisustuksen ja mahdollisten esteiden havaitsemiseksi. Portaiden valaistus on osittain heikko ja riittämätön. Portaat ovat pääosin kierreportaita. Luokkatilojen valaistus on hyvä. Luokkien ovilla on pienet kynnykset, jotka erottuvat hyvin taustastaan. Normaalit luokkatilat ovat varustelultaan hyvät. Laboratoriotiloissa varustelu on luokkakohtaista.

Toimitilassa ei ole hissiä ja liikkuminen ylimpiin kerroksiin pyörätuolin kanssa on vaikeaa. Värikontrastieroja portaissa ei ole, mikä osaltaan vaikeuttaa niiden havaitsemista. Kaikissa portaikoissa on käsijohteet, jotka jatkuvat koko portaiden matkan.

Ainostaan rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa on kolme inva-wc:tä. Wc-tilat ovat hyvin varusteltuja ja tilavia. Tiloista löytyvät käännettävät käsituet, käsisuihkut ja osasta säädettävä pesuallas.

3.2.2 Ruokala ja kirjasto

Ruokala on heti pääoven vieressä. Ruokalan ovi on normaalisti aukioloaikana auki. Kynnyksiä ei ole. Toinen ruokala löytyy erillisestä rakennuksesta Pripolista noin 400 metrin päässä tekniikan tiloista, 250 m päässä liiketoiminnan ulko-ovelta. Aukioloajat löytyvät toimipisteen nettisivuilta.

Kirjasto on yhteinen liiketoiminnan kanssa. Kirjasto sijaitsee liiketoiminnan toimipisteen tiloissa. Liiketoiminnan ja tekniikan toimipisteiden välillä kulkee yhdyskäytävä. Käytävällä on muutamia väliveto-ovia sekä pieniä kynnyksiä. Normaalisti aukioloaikoina kirjaston ovi on auki eikä kynnyksiä ole. Palvelutiski on asennettu matalalle. Aukioloajat sekä lisätietoa löytyy toimipisteen nettisivuilta.

3.2.3 Tekniset apuvälineet

Toimipisteeseen ei ole asennettu induktiosilmukkaa, mutta tarvittaessa sen asentamisesta on mahdollista keskustella.

Toimipisteessä ei ole erillisiä näkövammaisille tarkoitettuja puhesyntetisaattori-, suurennus- tai ruudunlukuohjelmia, eikä erillisiä tietokoneeseen yhdistettäviä pistenäyttöjä, erikoisnäppäimistöjä tai skannereita, mutta niiden hankkimisesta on mahdollista keskustella tarvittaessa.

3.3 Sosiaali- ja terveysala Pori

Toimipisteestä valmistuu opiskelijoita fysioterapian, kuntoutuksenohjauksen sekä hoitotyön (sairaanhoitaja, terveydenhoitaja) sekä sosiaalialalta. Fysioterapeutteja valmistuu myös englanninkielisestä koulutusohjelmasta. Toimipiste sijaitsee reilun kilometrin päässä keskustasta, Satakunnan keskussairaalan vieressä. Linja-auto- ja junayhteydet kulkevat aivan toimipisteen läheltä. Aivan toimipisteen tuntumassa oleville bussipysäkeille kulkee kaukoliikenteen linja-autovuoroja kauempaa. Rautatieasema sijaitsee noin puolen kilometrin päässä toimipisteestä. Rakenuksen sekä vanha että uusi osa ovat kolmikerroksisia. Toimipiste on toimiva liikunta-, näkö- ja kuulovammaisia ajatellen.

Koulutusohjelmien sisältöön voi tutustua opetussuunnitelmista, jotka löytyvät alla olevasta linkistä. Opetussuunnitelmat sisältävät tarkat tiedot koulutusohjelman tavoitteista, opiskelusta ja rakenteesta.

[Opetussuunnitelmat](#)

3.3.1 Esteettömyys

Piha-alueella ei ole opiskelijoille varattua parkkipaikkaa ja ainoastaan luvan saaneet voivat pysäköidä pihan parkkipaikalle. Luvan saa soittamalla toimipisteen neuvontaan. Tarvittaessa invapaikoitus voidaan järjestää mahdollisimman läheltä ulko-ovea. Ulko-oven lähetyvillä seinässä on näkyvä opaste toimipisteeseen. Oven vieressä on ovisummeri, joka soi aulan info-pisteessä virka-aikana. Ulko-

ovi on raskas veto-ovi ja ovella on noin neljän senttimetrin kynns. Ulko-oven ja välioven väliin jää pieni tuulikaappi, jossa kuitenkin mahtuu liikkumaan pyörätuolin kanssa.

Aulassa sijaitsee neuvonta, joka on auki virka-aikaan, yhteystiedot ovat (02) 620 3446. Aulassa on korkealla sijaitsevat naulakot. Heti ulko-oven vieressä on opastetaulu, jossa on koko toimipisteen kaikkien tilojen opasteet. Opasteet luokkatiloihin sekä muihin yleisiin tiloihin ovat käytävillä sekä tilojen ovissa. Opasteissa ovat valkoiset tekstit punaisella pohjalla. Värikontrastit ovat hyvät mutta teksti ei ole kovin suurta.

Toimipisteen valaistus on hyvä. Vanhan puolen käytävät ovat osittain hämärät ja esteiden havaitseminen voi olla hankalaa. Uudella puolella käytävien valaistus on otettu hyvin huomioon. Värierot kalusteiden, seinien ja lattioiden välillä ovat hyvät. Kaikkien luokkatilojen valaistukset ovat hyvät. Luokka- ja muiden yleisten tilojen oviaukoissa ovat pienet kynnykset, jotka erottuvat hyvin. Oviaukot ovat riittävän suuret apuvälineen käyttäjälle. Käytävillä on muutamia väliveto-ovia.

Toimitiloissa on kaksi hissiä. Toinen on uudella puolella ja toinen vanhalla puolella. Erillisiä opasteita hisseille ei ole. Vanhan puolen hissi sijaitsee ala-aulassa. Kutsupainike on matalalla. Painike on suuri, valkoinen ja selvästi koholla. Hissin ovi on veto-ovi. Kerrospainikkeet ovat samalla tavalla suuret, valkoiset ja selvästi koholla seinästä. Painikkeet ovat asetettu matalalle pyörätuolikäyttäjää ajatellen. Hississä on tukikaide sivuseinällä. Hissi on muuten riittävän tilava pyörätuoliliikujalle, mutta hississä kääntyminen on hankalaa. Uuden puolen hissien kutsupainike on muutaman millimetrin koholla seinästä ja painikkeeseen syttyy valo painettaessa. Ovi avautuu automaattisesti hissien saapuessa kerrokseen. Myös kerrospainikkeet ovat muutaman millin koholla seinästä ja painikkeisiin syttyy valo niitä painettaessa. Ensimmäisen (1) kerroksen painikkeen ympärys on korostettu vihreällä korostevärillä sekä korottamalla painiketta enemmän kuin muita. Muiden painikkeiden värierot seinään on heikot. Hisseillä ei pääse vanhalla puolella kolmannessa kerroksessa oleviin kieliluokkiin.

Rakennuksessa on useita portaita. Kaikki portaat ovat normaaleita umpiportaita, joissa on kerrosten väleillä tasanteita. Kaikissa portaissa on käsijohteet koko portaiden matkan. Käsijohteita puuttuu tasanteilta. Värieroja askelmien havaitsemiseksi ei ole. Valaistus kaikissa portaikoissa on hyvä.

Inva-wc löytyy toimipisteen uuden puolen jokaisesta kerroksesta, vanhan puolen tiloissa inva-wc on vain ensimmäisessä kerroksessa. Myös kirjastossa on inva-wc. Tiloihin ei ole erillistä opastusta, merkinnät löytyvät ainoastaan ovista. Tilat on varusteltu käännettävillä käsituilla, seinien ja pesualtaan tukikaiteilla sekä käsisuihkulla. Tilat ovat riittävän suuret pyörätuolilla kääntymiseen ja toimimiseen.

3.3.2 Ruokala ja kirjasto

Ruokalaan pääsee aulasta ulko-oven vierestä. Molemmat ruokalaan vievät ovet ovat raskaat veto-ovet ja molemmilla ovilla on kolmen senttimetrin kynnykset. Oviaukon leveys on riittävä pyörätuoliliikkujaa ajatellen. Aukioloajat löytyvät toimipisteen nettisivuilta.

Kirjasto sijaitsee toimipisteen uudella puolella. Aulan ja uuden puolen välillä on väliveto-ovia. Kirjaston ovi on yleensä auki kirjaston aukioloaikoina. Ovella on pieni loiva kynnyks, joka ei häiritse kulkemista. Kirjaston palvelutiski on asennettu matalalle kaikkia käyttäjiä ajatellen. Aukioloajat sekä lisätietoa löytyy toimipisteen nettisivuilta.

3.3.3 Tekniset apuvälineet

Toimipisteeseen ei ole asennettu induktiosilmukkaa, mutta sen asentamisesta on mahdollista keskustella tarvittaessa.

Toimipisteessä ei ole erillisiä näkövammaisille tarkoitettuja puhesyntetisaattori-, suurennus- tai ruudunlukuohjelmia, eikä erillisiä tietokoneeseen yhdistettäviä pis-

tenäyttöjä, erikoisnäppäimistöjä tai skannereita, mutta niiden hankkimisesta on mahdollista keskustella tarvittaessa.

4. SAMK RAUMALLA

4.1 Liiketoiminta Rauma

Rauman liiketoiminnan toimipisteestä valmistuu opiskelijoita liiketoiminnan logistiikan ja liiketoiminnan aloilta sekä englanninkielisestä Degree Programme in International Business and Marketing Logistics koulutusohjelmasta. Toimipiste sijaitsee noin kolmen kilometrin päässä keskustasta. Linja-autoasema on 1,5 km päässä toimipisteestä. Kaupungin sisäistä liikennettä on vähän, vain muutamia vuoroja kulkee 30 metrin päässä etuovelta olevan bussipysäkin kautta. Rakennus on kolmikerroksinen ja toimiva kuulo-, näkö- ja liikuntavammaisia ajatellen.

Koulutusohjelmien sisältöön voi tutustua opetussuunnitelmista, jotka löytyvät alla olevasta linkistä. Opetussuunnitelmat sisältävät tarkat tiedot koulutusohjelman tavoitteista, opiskelusta ja rakenteesta.

[Opetussuunnitelmat](#)

4.1.1 Esteettömyys

Toimipisteen parkkipaikka sijaitsee 100 metrin päässä ulko-ovelta, mutta merkittävä invapaikoitusta ei ole. Tarvittaessa paikoitus voidaan järjestää. Lupalapulla voi pysäköidä oven lähelle varatuille paikoille. Lupalappua voi tiedustella toimistosihteeriltä (02) 620 3503. Rakennuksen ulkoseinässä on näkyvä opaste toimipisteeseen. Ulko-ovi on normaali veto-ovi, jonka edessä on loiva luiska. Ulko-oven ja välioven väliin jäävässä eteisessä on runsaasti tilaa toimia apuvälineiden kans-

sa.

Ala-aulassa on heti oven vieressä vahtimestarin piste, joka ei ole aina miehitetty. Vahtimestarin yhteystiedot ovat (02) 620 3506 tai 044 710 3506. Aulassa ovat opiskelijoille tarkoitettut lukittavat lokerot. Ulko-oven lähellä on opastetaulu. Taulun värierot ovat hyvät, oranssilla pohjalla on valkoiset suuret tekstit. Opasteet jatkuvat osittain myös käytävillä sekä luokkien että yleisten tilojen ovissa.

Valaistus on otettu hyvin huomioon. Kohdevalaistusta on käytetty vain vähän, mutta loisteputkista ja upotetuista valaisimista tuleva valo on riittävä. Luokkatiloissa valaistus on hyvä. Väri- ja materiaalierot sisustuksen, seinien ja lattioiden välillä on otettu hyvin huomioon, mikä auttaa näkövammaisia havainnoimaan ympäristöään. Luokkatilojen ovilla ovat matalat hyvin erottuvat kynnykset. Kaikissa tiloissa pääsee liikkumaan apuvälineiden kanssa.

Toimipisteessä on hissi, joka sijaitsee aulan tuntumassa. Erillisiä opasteita ei ole. Kutsupainike on reilusti koholla ja väriltään hyvin erottuva taustastaan. Ovessa ei ole automatiikkaa, vaan se on tavallinen veto-ovi. Kahva on sijoitettu matalalle kaikkien saavutettaville. Kerrospainikkeet ovat reilusti koholla ja erottuvat hyvin taustastaan. Muut painikkeet ovat selvästi erillään kerrospainikkeista. Tukikaiteita on asennettu hissien jokaiselle seinälle. Hissi on riittävän suuri pyörätuoliliikkuja ajatellen; kääntymiseen ei hississä kuitenkaan ole tilaa, jolloin poistuminen voi olla hankalaa.

Umpiportaot alkavat ala-aulasta läheltä ulko-ovea. Portaissa on käytetty hyvin värieroja portaiden, käsijohteiden ja seinien välillä. Käsijohteet kulkevat portaiden molemmilla puolilla. Kaiteet alkavat ennen portaita ja jatkuvat portaiden päättyttyä. Myös rakennuksen toisissa portaissa on käytetty hyvin värieroja ja portaat on helppo havaita.

Inva-wc löytyy jokaisesta kerroksesta ja tiloihin on opasteet käytävillä sekä tilojen ovissa. Tilat on varusteltu käännettävillä käsituilla ja käsisuihkuilla.

4.1.2 Ruokala ja kirjasto

Ruokala sijaitsee rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa. Ruokalaan on opasteet käytävillä. Ovella on matala, taustastaan erottuva kynnyks. Normaalisti ovi on auki aukioloaikoina. Palvelutiski on asennettu matalalle. Aukioloajat löytyvät toimipisteen nettisivuilta.

Kirjasto sijaitsee ensimmäisessä kerroksessa, ala-aulan vieressä. Kynnyksiä ei ovella ole ja ovi on yleensä auki aukioloaikoina. Kirjastossa on tietokoneita opiskelijoiden käytettävissä. Palvelutiski on asennettu matalalle kaikkia käyttäjiä ajatellen.

4.1.3 Tekniset apuvälineet

Toimipisteeseen ei ole asennettu induktiosilmukkaa, mutta tarvittaessa sen asentamisesta on mahdollista keskustella.

Toimipisteessä ei ole erillisiä näkövammaisille tarkoitettuja puhesyntetisaattori-, suurennus- tai ruudunlukuohjelmia, eikä erillisiä tietokoneeseen yhdistettäviä pistenäyttöjä, erikoisnäppäimistöjä tai skannereita, mutta tarvittaessa niiden hankkimisesta on mahdollista keskustella.

4.2 Tekniikka ja merenkulku Rauma, tekniikka

Tekniikan toimipisteestä valmistuu opiskelijoita kone- ja tuotantotekniikan, logistiikan ja tuotantotalouden aloilta. Toimipiste sijaitsee noin neljän kilometrin päässä keskustasta. Linja-autoasema sijaitsee noin kahden kilometrin päässä toimipisteestä. Kaupungin sisäistä liikennettä on vähän ja vain muutamia vuoroja kulkee toimipisteestä 500 metrin päässä olevan bussipysäkin kautta. Rakennus on nelikerroksinen ja kohtalaisen toimiva näkö-, kuulo- ja liikuntavammaisia ajatellen.

Koulutusohjelmien sisältöön voi tutustua opetussuunnitelmista, jotka löytyvät alla olevasta linkistä. Opetussuunnitelmat sisältävät tarkat tiedot koulutusohjelman tavoitteista, opiskelusta ja rakenteesta.

[Opetussuunnitelmat](#)

4.2.1 Esteettömyys

Parkkipaikat löytyvät toimipisteen sisäpihalta, mutta erillistä merkattua invapainoituspaikasta ei ole. Tarvittaessa paikoitus järjestetään mahdollisimman läheltä ulko-ovea. Pääoven edessä ovat jyrkät portaat. Kulku pyörätuolilla tai muun apuvälineen kanssa on järjestetty sivuovesta, jonne on asennettu luiska. Ovella on kuitenkin noin viiden senttimetrin kynnyks. Erillistä opastusta sivuovelle ei ole. Toimipisteen pääovelle on näkyvä opaste. Molemmat pääovet sekä sivuovi ovat veto-ovia, automaattisia ei ole.

Aulassa ei ole erillistä infopistettä. Oven vieressä sijaitsee opastaulu. Opasteet jatkuvat käytävillä sekä luokkatilojen ja yleisten tilojen ovissa. Opasteet ovat pohjavärieltään siniset ja tekstit valkoiset. Värikontrasti on hyvä. Naulakot sijaitsevat hieman sivummalla aulasta. Aulassa on opasteet naulakkojen luokse. Sivuovelta ei ole opasteita muihin tiloihin.

Tilojen valaistus on kohtalainen. Käytävillä on käytetty vähän kohdevalaisimia ja osittain yleisilme on hämärä. Luokkatiloissa on hyvä valaistus. Materiaali- ja värierot sisustuksen, seinien ja lattioiden välillä ovat hyvät. Luokkatilojen sekä yleisten tilojen ovilla on matalat, mutta hyvin erottuvat kynnykset. Liikkuminen pyörätuolilla onnistuu tiloissa hyvin. Käytävillä on muutamia väliveto-ovia.

Hissi sijaitsee lähellä ala-aulaa. Kutsupainike voi olla hankala havaita, koska värierot taustan ja painikkeen välillä ei ole käytetty. Painikkeeseen syttyy valo sitä painettaessa. Ovi aukeaa automaattisesti hissien saapuessa haluttuun kerrokseen.

Kerrospainikkeiden havainnointi voi olla hankalaa. Painikkeissa ei ole värieroja taustan suhteen. Painikkeisiin syttyy valo niitä painettaessa. Hätäpainike ym. ovat lähellä kerrospainikkeita ja niiden havaitseminen saattaa olla hankalaa. Hissin sivuseinälle on asennettu tukikaiteet.

Pääportaot alkavat ala-aulasta. Ne ovat umpiportaot, joissa kulkee käsijohteet molemmiin puolin portaikkoa. Käsijohteet alkavat ennen portaita ja jatkuvat koko portaikon matkan, myös tasanteilla. Värieroja portaiden, käsijohteiden ja seinien suhteen on käytetty hyvin. Portaot ja käsijohteet tulevat selvästi esille taustastaan. Valaistus portaikoissa on hyvä.

Toimipisteestä löytyy yksi inva-wc kellarikerroksesta, jonne pääsee hissillä. Erillisiä opasteita tilaan ei ole, ainoastaan ovessa on merkintä inva-wc:stä. Wc on varusteltu kääntyvillä käsituilla, käsisuihkulla sekä säädettävällä pesualtaalla.

4.2.2 Ruokala ja kirjasto

Toimipisteessä toimii opiskelijakahvio. Tilaan on esteetön kulku. Ovi on normaalisti auki aukioloaikoina, ovella on matala erottuva kynnyks, joka ei estä kulkua. Käytävillä on opastus kahvioon.

Kirjasto sijaitsee ala-aulan lähellä, ylemmällä tasanteella pienen portaikon päässä. Kirjastokerrokseen pääsee hissillä. Kirjaston ovi on normaalisti aukioloaikoina auki, ovella ei ole kynnyksä. Palvelutiski on asennettu matalalle kaikkia käyttäjiä ajatellen. Aukioloajat löytyvät toimipisteen nettisivuilta.

4.2.3 Tekniset apuvälineet

Toimipisteeseen ei ole asennettu induktiosilmukkaa, mutta tarvittaessa sen asentamisesta on mahdollista keskustella.

Toimipisteessä ei ole erillisiä näkövammaisille tarkoitettuja puhesyntetisaattori-,

suurennus- tai ruudunlukuohjelmia, eikä erillisiä tietokoneeseen yhdistettäviä pistenäyttöjä, erikoisnäppäimistöjä tai skannereita, mutta tarvittaessa niiden hankkimisesta on mahdollista keskustella.

4.3 Tekniikka ja merenkulku Rauma, merenkulku

Merenkulun koulutusohjelmasta valmistuu opiskelijoita merikapteeniksi sekä merenkulkualan insinööriksi. Merenkulun toimipiste sijaitsee noin kolmen kilometrin päässä keskustasta. Linja-autoasema sijaitsee noin 1.5 km päässä toimipisteestä. Kaupungin sisäistä liikennettä on vain vähän. Rakennus on viisikerroksinen ja osittain hankala apuvälinettä käyttävää ajatellen.

Opiskelu toimipisteessä vaatii tiettyä terveydellistä tilaa. Opiskelemaan päässeeltä vaaditaan lääkärintodistus terveydentilastaan. Katso liite 2.

Koulutusohjelmien sisältöön voi tutustua opetussuunnitelmista, jotka löytyvät alla olevasta linkistä. Opetussuunnitelmat sisältävät tarkat tiedot koulutusohjelman tavoitteista, opiskelusta ja rakenteesta.

[Opetussuunnitelmat](#)

4.3.1 Toimipisteen esteettömyys

Toimipisteen parkkipaikalla ei ole erillistä invapaikoitusta ja parkkipaikka sijaitsee alapihalla toimipisteelle kulkevien korkeiden portaiden päässä. Luvan kanssa autonsa voi jättää toimipisteen oven eteen yläpihalle. Lupaa voi kysyä toimipisteestä. Rakennuksen ulkoseinällä on selkeä ja näkyvä opaste toimipisteeseen. Ulko-ovi on veto-ovi ja ovella on pieni kynnyks.

Erillistä infopistettä ei ole. Ala-aulasta löytyy opastetaulu, jonka värierot taustan ja tekstin välillä ovat hyvät. Opastetaulun sinisellä pohjalla on valkoiset suuret

tekstit. Opasteet jatkuvat luokkatilojen ja yleisten tilojen ovissa.

Toimipisteen valaistus on otettu huomioon tyydyttävästi. Käytävillä valaistus on hoidettu pääosin loisteputkilla, jonkin verran on käytetty myös kohdevalaisimia. Luokkatiloissa on hyvä valaistus. Materiaali- ja värieroja sisustuksen, seinien ja lattioiden välillä on käytetty melko hyvin. Luokkatilojen ja yleisten tilojen ovilla ovat matalat ja erottuvat kynnykset. Osittain kynnykset ovat jopa viisi senttimetriä korkeita. Kaikkiin paikkoihin ei pääse pyörätuolilla.

Hissi löytyy ala-aulasta. Hissi on pieni ja kulkee ainoastaan neljänteen kerrokseen asti. Pyörätuolilla hissien käyttö on mahdotonta. Kutsupainike on korkealla ja selvästi koholla taustasta. Väriero painikkeen ja taustan välillä on pieni. Hissin ovi on veto-ovi. Ovenkahva sijaitsee matalalla. Kerrospainikkeet ovat selvästi koholla ja väriero painikkeiden ja taustan välillä on pieni.

Portaat alkavat ala-aulasta ja ovat avoportaat. Käsijohteet kulkevat molemmin puolin portaikkoa. Käsijohteet alkavat vähän ennen portaita ja jatkuvat portaiden päättyessä.

Inva-wc:tä ei ole.

4.3.2 Ruokala ja kirjasto

Toimipisteen ensimmäisessä kerroksessa on kahvio. Varsinainen ruokala sijaitsee eri rakennuksessa kuin toimipiste. Ruokalaan on matkaa noin 20 metriä toimipisteen ulko-ovelta. Matkalla on muutamia portaita.

Kirjasto toimii toimipisteen toisessa kerroksessa. Ovi on normaalisti auki aukioloaikoina ja ovella on matala erottuva kynnyks. Kirjaston aukioloajat löytyvät toimipisteen nettisivuilta.

4.3.3 Tekniset apuvälineet

Toimipisteessä ei ole induktiosilmukkaa, eikä tietokoneille asennettuja apuohjelmia. Tarvittaessa niiden hankkimisesta on mahdollisuus keskustella.

4.4 Sosiaali- ja terveysala Rauma

Rauman sosiaali- ja terveysalan toimipisteestä valmistuu opiskelijoita hoitotyön ammattilaisiksi. Toimipiste sijaitsee noin kahden kilometrin päässä keskustasta Rauman aluesairaalan vieressä. Linja-autoasema sijaitsee noin kilometrin päässä toimipisteestä. Kaupungin sisäistä liikennettä on vähän ja vain muutamia vuoroja kulkee 100 metrin päässä pääovelta olevan bussipysäkin kautta. Opetustilat ovat ensimmäisessä ja toisessa kerroksessa. Toimistotilat ovat kolmannessa kerroksessa. Näiden lisäksi kellarikerroksessa on mm. opiskelijoiden pukuhuoneet.

Koulutusohjelman sisältöön voi tutustua opetussuunnitelmasta, joka löytyy alla olevasta linkistä. Opetussuunnitelmat sisältävät tarkat tiedot koulutusohjelman tavoitteista, opiskelusta ja rakenteesta.

[Opetussuunnitelmat](#)

4.4.1 Esteettömyys

Parkkipaikkoja on aivan pääoven tuntumassa, mutta merkittyä invapaikoitusta ei ole. Tarvittaessa paikoitus voidaan järjestää mahdollisimman läheltä ovea. Rakennuksen ulkoseinällä on näkyvä opaste toimipisteen ovelle, jonne on helppokulkuihin ja tasainen reitti. Ovella ei ole kynnyksiä. Ulko-ovi sekä väliovi ovat vetoovia. Ovien väliin jäävä tila ei ole suuri, mikä voi hankaloittaa liikkumista apuvälineiden kanssa. Ulko-ovelta löytyy ovisummeri. Summeri soi ainoastaan kolmannessa kerroksessa, jossa ei aina ole henkilökuntaa paikalla.

Korkealla oleva naulakko on ulko-oven tuntumassa. Myös opastetaulu löytyy ulko-oven tuntumasta. Opastetaulussa on koko toimipisteen tilojen opastus. Opasteissa on harmaalla pohjalla mustat tekstit, mutta tekstit ovat pienellä, jolloin havaittavuus kärsii. Opasteita ei ole käytävillä. Luokkatilojen ja yleisten tilojen ovis- sa on pienet opasteet.

Valaistus on otettu hyvin huomioon. Käytävillä valaistukseen on käytetty kohdevalaisimia ja loisteputkia. Luokissa valaistus on hyvä. Värierot on otettu hyvin huomioon sisustuksen, seinien ja lattioiden välillä. Luokkatilojen sekä yleisten tilojen ovilla on matalat hyvin erottuvat kynnykset. Liikuntasali ja terveydenhoitajan vastaanotto toimivat eri rakennuksessa. Kulku rakennusten välillä on esteetöntä. Kaikkiin tiloihin on esteetön kulku pyörätuolin tai muun apuvälineen kanssa.

Toimipisteen hissi sijaitsee ala-aulassa lähellä ulko-ovea. Kutsupainike on sijoitettu matalalle, mutta siinä ei ole käytetty värieroja taustan suhteen. Painikkeeseen syttyy valo painettaessa. Hissin ovi avautuu automaattisesti hissien saapuessa haluttuun kerrokseen. Kerrospainikkeet on sijoitettu korkeammalle kuin kutsupainike. Painikkeissa on käytetty hyvin värieroja. Painikkeet ovat pohjaväritään valkoiset, numerot ovat mustat. Numerot ovat pienet, mikä voi hankaloittaa havaittavuutta. Hätäpainike ym. ovat lähellä kerrospainikkeita, mikä osaltaan vaikeuttaa painikkeiden havaitsemista.

Portaat ovat umpiportaat ja käsijohteet kulkevat niiden molemmilla puolilla. Portaikoissa on käytetty hyvin värieroja askelmien, käsijohteiden ja seinien välillä. Käsijohteet alkavat ennen portaita, jatkuvat tasanteilla ja portaiden päätyttyä. Ongelmakohtissa on käytetty erillistä kontrastireunaa havaitsemisen parantamiseksi. Portaissa on hyvä valaistus.

Inva-wc sijaitsee rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa. Erillisiä opasteita ei ole, ainoastaan ovessa on merkintä inva-wc:stä. Wc on varusteltu käännettävillä käsituilla, säädettävällä pesualtaalla, käsisuihkulla sekä tukikaiteilla.

4.4.2 Ruokala ja kirjasto

Aulan tuntumassa sijaitsee toimipisteen kahvio ja ruokala. Tilaan on esteetön kulku. Ovi on normaalisti auki aukioloaikoina, eikä ovella ole kynnyksiä. Aukioloajat löytyvät toimipisteen nettisivuilta.

Kirjasto sijaitsee ala-aulassa. Ovella on erottuva noin kaksi senttimetriä korkea kynnyks ja oviaukko on melko kapea apuvälinettä käyttävän liikkumista ajatellen. Ovi on normaalisti auki aukioloaikoina. Palvelutiski on asennettu matalalle kaikkia käyttäjiä ajatellen. Kirjastossa on muutamia koneita opiskelijoiden vapaassa käytössä.

4.4.3 Tekniset apuvälineet

Toimipisteen auditorioon on asennettu induktiosilmukka. Muissa tiloissa ei ole silmukkaa, mutta tarvittaessa sen asentamisesta on mahdollista keskustella.

Toimipisteessä ei ole erillisiä näkövammaisille tarkoitettuja puhesyntetisaattori-, suurennus- tai ruudunlukuohjelmia, eikä erillisiä tietokoneeseen yhdistettäviä pistenäyttöjä, erikoisnäppäimistöjä tai skannereita, mutta tarvittaessa niiden hankkimisesta on mahdollista keskustella.

5. SAMK KANKAANPÄÄSSÄ

5.1 Kuvataide Kankaanpää, liiketalous

Kankaanpään liiketoiminnasta valmistuu opiskelijoita kansainvälisen kaupan alalta. Toimipiste sijaitsee keskustan tuntumassa, noin kilometrin päässä ydinkeskustasta. Linja-autoasema sijaitsee reilun kilometrin päässä keskustassa. Kaupungin sisäistä liikennettä ei ole. Kaukoliikenteen vuorot kulkevat linja-autoaseman kaut-

ta. Toimitilat ovat kaksikerroksisessa rakennuksessa, jonka yhtä osaa remontoidaan uuteen käyttöön. Remontissa olevassa osassa on hissi, joka ei ole enää käytössä, joten pyörätuolilla kulkeminen toiseen kerrokseen ei ole mahdollista.

Koulutusohjelman sisältöön voi tutustua opetussuunnitelmasta, joka löytyy alla olevasta linkistä. Opetussuunnitelma sisältää tarkat tiedot koulutusohjelman tavoitteista, opiskelusta ja rakenteesta.

[Opetussuunnitelmat](#)

5.1.1 Esteettömyys

Toimipisteen pihan parkkipaikka on suljettuna remontin takia eikä invapaikoitusta enää ole. Paikoitustilaa on kuitenkin toimipisteen takapihalla, josta on matkaa noin 300 metriä. Rakennuksen ulkoseinässä on näkyvä opaste toimipisteeseen. Ovella on matala erottuva kynnyks. Ulko-ovi on veto-ovi.

Eteisaulasta alkavat opasteet toimipisteen tiloihin. Varsinaisessa ala-aulassa sijaitsee pieni korkealla oleva naulakko. Opasteet jatkuvat ala-aulasta eteenpäin. Osassa opasteissa on oranssilla pohjalla valkoiset suuret tekstit, osassa valkoisella pohjalla mustat tekstit. Opasteet jatkuvat luokkatilojen ja yleisten tilojen ovissa sekä osittain käytävillä.

Valaistus on otettu tyydyttävästi huomioon. Yleisilme on osittain hämärä. Luokkatiloissa on hyvä valaistus, mutta käytävillä kohdevalaistuksia on käytetty vähän. Värieroja sisustuksen, seinien ja lattioiden suhteen on käytetty vain vähän. Luokkatilojen sekä yleisten tilojen ovilla on matalat kynnykset, mutta ne eivät selvästi erotu taustastaan.

Hissi ei ole käytössä remontin takia. Portaat alkavat ala-aulasta toiseen kerrokseen. Umpiportaiden molemmin puolin kulkevat käsijohteet, jotka alkavat portaiden alkaessa ja jatkuvat portaiden loputtua tasanteella. Portaikon seinien, askelmi-

en ja käsijohteiden suhteen on käytetty vain vähän värieroja, mikä voi hankaloittaa niiden havaitsemista. Toiset portaat kulkevat eteisaulasta kellarikerroksessa oleville vessoille. Portaiden molemmin puolin kulkevat käsijohteet, jotka loppuvat tasanteella. Portaikossa ei ole käytetty värieroja askelmien, seinien ja käsijohteiden suhteen. Valaistus on heikko.

Inva-wc sijaitsee kellarikerroksessa, mihin ei ole enää kulkua hissillä. Erillisiä opasteita ei ole, ainoastaan ovesa on merkintä inva-wc:stä. Wc on varusteltu käsisuihkulla, käännettävillä käsituilla sekä tukikaiteilla.

5.1.2 Ruokala ja kirjasto

Ruokala toimii toimipisteen ensimmäisessä kerroksessa ja kulku on ala-aulasta. Ovi on normaalisti auki aukioloaikoina. Kynnystä ovella ei ole. Liiketoiminnan toimipisteen ruokalaa voivat käyttää myös kuvataiteen opiskelijat.

Kirjasto toimii toimipisteen ensimmäisessä kerroksessa. Kulku on ala-aulasta. Normaalisti aukioloaikoina ovi on auki. Kynnystä ovella ei ole. Kirjastossa on muutamia tietokoneita opiskelijoiden vapaassa käytössä. Aukioloajat löytyvät toimipisteen nettisivuilta.

5.1.3 Tekniset apuvälineet

Toimipisteeseen ei ole asennettu induktiosilmukkaa, eikä mahdollisuutta asentamiseen ole. Mahdollisuutta erityisohjelmien asentamiseen tietokoneille ei ole toimipisteen tulevan lopettamisen vuoksi.

5.2 Kuvataide Kankaanpää, kuvataide

Kankaanpään kuvataiteen toimipisteestä valmistuu opiskelijoita eri kuvataiteen alojen ammattilaisiksi. Kuvataiteen toimipiste sijaitsee alle kilometrin päässä kes-

kustasta ja linja-autoasemasta. Kaupungin sisäistä liikennettä ei ole, mutta kaukoliikenteen vuoroja kulkee linja-autoaseman kautta. Opetustilat ovat rakennuksen kahdessa kerroksessa. Lisäksi rakennuksen kellarikerroksessa on saunatilat.

Koulutusohjelmien sisältöön voi tutustua opetussuunnitelmasta, joka löytyy alla olevasta linkistä. Opetussuunnitelma sisältää tarkat tiedot koulutusohjelman tavoitteista, opiskelusta ja rakenteesta.

[Opetussuunnitelmat](#)

5.2.1 Esteettömyys

Erillistä merkittyä invapaikoitusta ei ole, tarvittaessa paikka voidaan järjestää. Parkkipaikat ovat noin 100 metrin päässä pääovelta. Parkkipaikalta ovelle mentäessä pitää nousta luiskaa pitkin pääoven edustalle. Oven vieressä seinällä on ovisummeri, joka soi vahtimestarin pisteellä sekä toisen kerroksen toimistossa. Henkilökuntaa ei välttämättä aina ole paikalla avaamassa ovea. Ovella ei ole kynnyksiä ja ovi on riittävän leveä pyörätuoliliikkujaa ajatellen. Eteistilasta pääsee aulaan sekä portaikkoa pitkin toiseen kerrokseen.

Aulassa on vahtimestarin piste, jossa ei aina kuitenkaan ole henkilökuntaa paikalla. Vahtimestarin yhteystiedot ovat (02) 620 6158 tai 044 710 6158. Nettisivut ovat yhteiset liiketoiminnan toimipisteen kanssa. Korkealla olevat naulakot sijaitsevat ala-aulassa, ulko-oven lähellä. Opastetaulu löytyy heti ulko-oven vierestä. Värierot opasteessa on hyvät, vaalealla mattapinnalla on tummat tekstit. Tekstit ovat pienellä. Opasteita ei ole käytävillä, ainoastaan luokkien ja yleisten tilojen ovissa.

Toimipisteessä on valaistus otettu hyvin huomioon. Värieroja sisustuksen, seinien ja lattioiden välillä on käytetty hyvin. Käytävillä valaistus vaihtelee paikoittain, mutta pääosin valaistus on hyvä. Luokkatiloissa valaistus on vaihteleva, mutta riittävä. Tilojen ovilla on pieniä kynnyksiä, jotka ovat osin hankalia erottaa. Käy-

tävät ovat riittävän leveät pyörätuoliliikkujaa ajatellen. Pääosin luokkatiloissa pyörätuolin kanssa toimiminen on esteetöntä.

Aulasta löytyy tilava hissi, jossa on veto-ovi. Kutsupainike on asennettu matalalle, värierot taustan ja painikkeen välillä ovat hyvät. Painikkeeseen syttyy valo painettaessa. Hissin ovi on tavallinen veto-ovi. Kerrospainikkeet on sijoitettu matalalle ja värierot taustan suhteen ovat kohtalaiset. Painikkeet ovat muutaman millimetrin koholla, ensimmäisen (1) kerroksen painiketta on korostettu vihreällä värillä ja korottamalla sitä muita enemmän. Hissi on riittävän tilava pyörätuoliliikkujaa ajatellen, kääntyminen hississä on mahdollista apuvälineen koosta riippuen.

Rakennuksessa on useita portaita. Eteisaulasta lähtevät pääportaat ovat umpipor-
taat, joissa kulkee molemmin puolin käsijohteet. Käsijohteet alkavat ennen portaiden alkua ja jatkuvat tasanteilla. Värieroja taustan ja portaiden suhteen on vain vähän. Portaiden ala- ja yläpäässä on veto-ovet pois portaikosta. Valaistus portaikossa on hyvä.

Toimipisteessä on kaksi inva-wc:tä, molemmissa kerroksissa yksi. Erillisiä opasteita ei ole, ainoastaan ovissa on merkinnät inva-wc:istä. Tilat on varusteltu käännettävillä käsituilla ja säädettävällä pesualtaalla.

5.2.2 Ruokala ja kirjasto

Toimipisteessä ei ole ruokalaa, vaan opiskelijat käyttävät liiketoiminnan toimipisteen ruokalaa, jonne on matkaa noin 700 metriä. Halutessaan opiskelijoilla on käytössä kuvataiteen toimipisteen keittiö eväiden säilyttämiseen sekä lämmittämiseen. Ala-aulassa on opiskelijakunnan kahvio.

Kirjasto toimii toimipisteen toisessa kerroksessa vaihtelevin aukioloajoin. Tarkat aukioloajat löytyvät toimipisteen nettisivuilta. Ovella on matala, erottuva kynnyks, josta ei ole haittaa liikkumiseen. Ovi on yleensä auki aukioloaikoina.

5.2.3 Tekniset apuvälineet

Toimipisteessä ei ole induktiosilmukkaa eikä muita apuohjelmia. Tarvittaessa apuvälineiden ja -ohjelmien hankkimisesta on mahdollisuus keskustella.

6. SAMK HARJAVALLASSA

6.1 Sosiaali- ja terveysala Harjavalta

Harjavallan sosiaali- ja terveysalan toimipisteestä valmistuu opiskelijoita sosiaalialalta. Toimipiste sijaitsee Harjavallan keskustassa. Paikkakunnalle on junayhteys, ja asema sijaitsee noin kolmen kilometrin päässä toimipisteestä. Useita linja-autovuoroja kulkee noin 300 metrin päässä ovelta olevan pysäkin kautta. Opetustilat ovat kahdessa kerroksessa ja tilat ovat toimivat liikunta-, näkö- ja kuulovammaisten kannalta.

Koulutusohjelman sisältöön voi tutustua opetussuunnitelmasta, joka löytyy alla olevasta linkistä. Opetussuunnitelmat sisältävät tarkat tiedot koulutusohjelman tavoitteista, opiskelusta ja rakenteesta. Koulutukseen liittyviä asioita voi kysyä koulutusjohtajalta numerosta (02) 620 6231 tai 044 710 6231.

[Opetussuunnitelmat](#)

6.1.1 Esteettömyys

Merkitty invapaikoitus löytyy aivan pääoven vierestä noin 10 metrin päästä. Ulko-oven lähetyvillä seinässä on näkyvä opaste toimipisteeseen. Ulko-ovi on tavallinen veto-ovi. Ovessa ei ole automatiikkaa. Ulko-oven ja väli-oven väliin jää pieni tuulikaappi, jossa kuitenkin mahtuu liikkumaan pyörätuolin kanssa. Ovella on pieni noin kahden senttimetrin kynnys.

Sisällä ala-aulassa on vahtimestarin piste. Vahtimestarin pisteen vierellä on korkealla olevat naulakot. Opastetaulu sijaitsee ala-aulassa. Opasteita ei ole käytävillä, vaan luokkien ja yleistentilojen ovissa. Hyvillä värieroilla varustetusta opastetaulusta löytyy koko toimipisteen pohjakartta.

Valaistus on hyvä. Käytävillä ei ole käytetty kohdevalaistuksia, mutta valaistus on silti riittävä esteiden havaitsemiseksi. Pääosin tiloissa on käytetty loisteputkia. Luokkien valaistus on hyvä. Luokkatilojen oviaukoissa on pienet taustastaan erottuvat kynnykset. Oviaukot ovat riittävän leveät pyörätuolia tai muuta apuvälinettä käyttävän liikkumiseen. Liikkuminen pyörätuolin kanssa onnistuu kaikissa tiloissa.

Hissi löytyy ala-aulasta. Erillisiä opasteita hissille ei ole. Kutsupainike on matalalla ja se erottuu selvästi taustastaan. Painike on muutaman millimetrin koholla taustasta. Hissin ovi avautuu automaattisesti hissien saapuessa kerrokseen. Myös kerrospainikkeet ovat muutaman millimetrin koholla taustastaan. Kerrospainikkeet ja hätä- sekä kellopainikkeet erottuvat selvästi toisistaan. Hissi on riittävän tilava pyörätuolilla tai muun apuvälineen kanssa liikkuvia ajatellen vain kääntyminen hississä voi olla hankalaa. Tukikaiteet ovat hississä molemmin puolin.

Pääaulasta alkaa umpiportaatt, joiden askelmissa ei ole värieroja. Värierojen puuttuminen hankaloittaa portaiden havaitsemista. Käsijohteet kulkevat molemmilla puolilla portaita. Käsijohteet alkavat ennen portaita ja jatkuvat koko portaiden matkan. Käsijohteet erottuvat selvästi taustasta. Portaissa on hyvä valaistus. Toimipisteen toiset portaatt ovat umpiportaatt ja niissä kulkee käsijohteet koko portaiden matkan. Valaistus on riittävä.

Toimipisteen molemmissa kerroksissa on merkityt inva-wc:t. Erillisiä opasteita ei ole, ainoastaan ovissa on merkinnät. Tiloissa on käännettävät käsituett, käsisuihku sekä säädettävä pesuallas.

6.1.2 Ruokala ja kirjasto

Ruokala sijaitsee ala-aulan tuntumassa. Ovet ovat yleensä auki aukioloaikoina eikä ovella ole kynnyksiä. Osa salin pöydistä on ruokalan alatasolla, jonne pääsee vain portaita pitkin. Useita pöytiä on kuitenkin samalla tasolla kuin palvelutiskinkin. Aukioloajat löytyvät toimipisteen nettisivuilta.

Kirjasto palvelee ala-aulan luona. Ovi on yleensä auki aukioloaikoina. Ovella on pieni loiva luiska, joka helpottaa pyörätuolilla liikkuvia. Kirjastossa on pieniä ryhmätiloja, joissa on tietokoneet. Ryhmätilojen oviaukoissa on pienet kynnykset. Kirjaston aukioloajat löytyvät toimipisteen nettisivuilta.

6.1.3 Tekniset apuvälineet

Toimipisteeseen ei ole asennettu induktiosilmukkaa, mutta tarvittaessa sen asentamisesta on mahdollista keskustella.

Toimipisteessä ei ole erillisiä näkövammaisille tarkoitettuja puhesyntetisaattori-, suurennus- tai ruudunlukuohjelmia, eikä erillisiä tietokoneeseen yhdistettäviä pistenäyttöjä, erikoisnäppäimistöjä tai skannereita, mutta tarvittaessa niiden hankkimisesta on mahdollista keskustella.

7. SAMK HUITTISISSA

7.1 Liiketoiminta Huittinen

Huittisten liiketoiminnasta valmistuu opiskelijoita liiketoiminnan alalta. Liiketoiminnan toimipiste sijaitsee noin kahden kilometrin päässä Huittisten keskustasta. Linja-autoasema sijaitsee keskustassa toimipisteen lähellä ja aivan toimipisteen edessä olevalta pysäkiltä kulkee kaukoliikenteen vuoroja. Opetustilat ovat kahdes-

sa kerroksessa. Lisäksi rakennuksessa on kellarikerros, jossa on mm. kuntosali.

Koulutusohjelman sisältöön voi tutustua opetussuunnitelmasta, joka löytyy alla olevasta linkistä. Opetussuunnitelmat sisältävät tarkat tiedot koulutusohjelman tavoitteista, opiskelusta ja rakenteesta.

[Opetussuunnitelmat](#)

7.1.1 Esteettömyys

Kulku toimipisteeseen on sivuovelta, joka on rakennuksen pääoven vieressä. Ovella on hyvät ja selkeät opasteet. Merkitty invapaikoitus on noin 30 metrin päässä ovesta. Sisälle mentäessä ulko-ovella on pieni kynnyks ja ovi on normaali veto-ovi. Ovesta ei ole automatiikkaa.

Heti ulko-oven jälkeen käytävällä on toimisto, erillistä infopistettä ei ole. Toimistossa on useimmiten virka-aikaan henkilöstöä paikalla. Naulakot löytyvät pääoven aulasta, jonne on noin 20 metriä sivuovelta. Opasteita on käytävillä sekä yleisten tilojen ja luokkatilojen ovissa. Värierot opasteissa on hyvät. Opasteet ovat mattapintaisia harmaita. Tekstit ovat mustalla ja melko suurella.

Toimipisteessä on otettu valaistus huomioon hyvin. Käytävillä on käytetty vain vähän kohdevalaisimia, mutta valaistusolosuhteet ovat kuitenkin hyvät. Portaikoista ja yleisistä tiloista on saatu kulkemisen kannalta toimivat ja valoist käyttämällä seinissä ja lattioissa värieroja. Tasoerojen ja sisustuksen havainnointi ei tuota ongelmia. Luokkatiloissa on hyvä valaistus. Luokkatilojen oviaukoissa on pienet kynnykset, jotka eivät häiritse liikkumista. Toimipisteessä liikkuminen apuvälineen kanssa on esteetöntä.

Toimipisteessä on hissi, joka on sivummalla ulko-ovista. Opasteita hissille ei ole. Tummasävyinen kutsupainike erottuu selvästi taustasta ja se on muutaman millin koholla. Hissin ovet avautuvat automaattisesti hissien tullessa haluttuun kerrok-

seen. Kerrospainikkeet ovat koholla taustastaan, pohjakerroksen painike on koholla enemmän kuin muut. Painikkeet ovat tummia ja erottuvat hyvin taustastaan. Häätäpainikkeet ym. ovat erillään kerrospainikkeista. Hissi on riittävän tilava pyörätuoliliikkujalle. Tilaa kääntymiseen hississä ei ole, mutta automaattisesti avautuva ovi helpottaa poistumista hissistä.

Portaat ovat umpiportaat, joissa kulkee molemmin puolin käsijohteet. Värierot ovat heikot seinien suhteen, mikä vaikeuttaa portaiden havaitsemista. Portaiden lisäksi käsijohteet ovat vaaleat, joten niidenkin havaitseminen on vaikeaa. Käsijohteet alkavat ennen portaita ja jatkuvat osaksi tasanteilla.

Ensimmäisessä kerroksessa on kolme inva-wc:tä. Ylemmissä kerroksissa inva-wc:tä ei ole. Wc-tiloihin on opasteet käytävillä sekä ovissa. Wc:t on varusteltu käännettävillä käsituilla, säädettävillä pesualtailla, tukikaiteilla sekä hätäkutsu-
tonauhalla.

7.1.2 Ruokala ja kirjasto

Ruokala sijaitsee pääoven aulan tuntumassa. Kynnyksiä ei ole ja liukuovi on auki aukioloaikoina. Ruokalassa pystyy liikkumaan hyvin apuvälineen kanssa. Aukioloajat löytyvät toimipisteen nettisivuilta.

Toimipisteessä toimivan kirjaston ovi on auki normaalisti aukioloaikoina. Opiskelijakäyttöön tarkoitettuja tietokoneita on sijoitettu alatasanteelle, jonne kulku pysytään järjestämään tarvittaessa myös sivuovesta. Normaalisti sivuovesta ei ole kulkua. Palvelutiski on osittain asennettu matalalle. Aukioloajat löytyvät toimipisteen nettisivuilta.

7.1.3 Tekniset apuvälineet

Toimipisteeseen ei ole asennettu induktiosilmukkaa, mutta tarvittaessa sen asentamisesta on mahdollista keskustella.

Toimipisteessä ei ole erillisiä näkövammaisille tarkoitettuja puhesyntetisaattori-, suurennus- tai ruudunlukuohjelmia, eikä erillisiä tietokoneeseen yhdistettäviä pistenäyttöjä, erikoisnäppäimistöjä tai skannereita, mutta tarvittaessa niiden hankkimisesta on mahdollista keskustella.

Pyörätuoliliikkujalle on asennettu pyörätuoli-hissi Risto Rytin saliin (iso auditorio) pääsemiseksi.

LIITE 1

SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULUN TOIMIPISTEIDEN YHTEYSTIEDOT

KANKAANPÄÄ

Kuvataide Kankaanpää

Liiketoiminnan koulutus
Kuninkaanlähteenkatu 14 (PL 76)
38700 KANKAANPÄÄ
Fax. (02) 620 6104
liiketalous.kankaanpaa(at)samk.fi
Puh. (02) 620 6100

Kuvataiteen koulutus
Paasikivenkatu 24 (PL 76)
38700 KANKAANPÄÄ
Fax. (02) 620 6160
kuvataide.kankaanpaa(at)samk.fi
Puh. (02) 620 6100

RAUMA

Liiketoiminta Rauma

Satamakatu 26
26100 RAUMA
Fax. (02) 620 3535
liiketalous.rauma(at)samk.fi
Puh. (02) 620 3500

Sosiaali- ja terveysala Rauma

Steniuksenkatu 6
26100 RAUMA
Fax. (02) 620 3570
terveys.rauma(at)samk.fi
Puh. (02) 620 3552

Tekniikka ja merenkulku Rauma

Merenkulun koulutus
Suojantie 2
26100 RAUMA
Fax. (02) 620 3680
merenkulku.rauma(at)samk.fi
Puh. (02) 620 3670

Tekniikka ja merenkulku Rauma

Tekniikan koulutus
Urheilukatu 22
26100 RAUMA
Fax. (02) 620 3601
tekniikka.rauma(at)samk.fi
Puh: (02) 620 3600

PORI

Liiketoiminta ja kulttuuri Pori

Tiedepuisto 3
28600 PORI
Fax. (02) 620 3370
tiedepuisto(at)samk.fi
Puh. (02) 620 3363

Sosiaali- ja terveysala Pori

Maamiehenkatu 10
28500 PORI
Fax. (02) 620 3440
terveys.pori(at)samk.fi
Puh. (02) 620 3441

Tekniikka ja merenkulku Pori

Tekniikantie 2
28600 PORI
Fax. (02) 620 3300
tekniikka.pori(at)samk.fi
Puh. (02) 620 3000 (keskus)

HUITTINEN

Liiketoiminta Huittinen

Risto Rytin katu 70
32700 HUITTINEN
Fax. (02) 620 6399
business.huittinen(at)samk.fi
Puh. (02) 620 6300

HARJAVALTA

Sosiaali- ja terveysala Harjavalta

Myllykatu 10

29200 HARJAVALTA

Fax. (02) 620 6228

sote.harjavalta(at)samk.fi

Puh. (02) 620 6210

LIITE 2

MERIMIESTERVEYSKESKUKSET, JOISTA MERENKULUN KOULUTUKSEN ALOITTAVA SAA MERIMIESLÄÄKÄRINTARKASTUKSEN ALKUTARKASTUSTODISTUKSEN (= Ensimmäinen merimieslääkärintodistus)

HAMINA Terveyskeskus
Reutsinkatu 1, 49400 HAMINA

HELSINKI Kalloin terveysasema ja merimiesterveyskeskus
Eläintarhantie 3 D, 00530 HELSINKI

KEMI Terveyskeskus
Kirkkopuistokatu 1, 94100 KEMI

KOTKA Kotkansaaren Terveysasema
Keskuskatu 30, 48100 KOTKA

MAARIANHAMINA Ålands Folkhälsoförbund
Norrkatan 17, 22100 MAARIANHAMINA

OULU Terveyskeskus
Saaristonkatu 22, 90100 OULU

PIETARSAARI Terveyskeskus
Kolpintie 7, 68600 PIETARSAARI

PORI Terveyskeskus
Maantiekatu, 28120 PORI

RAUMA Terveyskeskus
Steniuksenkatu 2, 26100 RAUMA

SAVONLINNA Pääterveysasema
Pihlajavedentie 8, 57170 SAVONLINNA

TURKU Turun kaupungin terveyskeskus
Hämeenkatu 10, 20100 TURKU

VAASA Vaasan terveyskeskus
Sepänkyläntie 14–16, 65100 VAASA

ESTEETTÖMYYSKARTOITUSLOMAKE

Koulun yhteystiedot:

Vammaisten opiskelijoiden asioista vastaava: (sähköposti ja puhelinnumero)

- VALINTAKOE

Sisältyykö kokeeseen erityisvaatimuksia, esim. näköön tai kuuloon perustuvia osioita, joita voi korvata muilla näytöillä?

Miten hakijan tulee toimia saadakseen erityisjärjestelyt?

- INVA-PYSÄKÖINTI KYLLÄ/EI

Onko näkyvät merkit?

Etäisyys pääovesta?

Onko sisätiloihin esteetön kulku? (luiskat)

- SISÄÄNKÄYNTI

Havaittavuus? Opasteet?

Pyörätuolilla pääsy? Oven leveys?

Jos muu sisäänkäynti? Opasteet?

Kynnys? (cm)

Avaaminen?(automatiikka, ovikello)

- AULA

Opasteet? kyltit suurikokoisia? kontrasti?

Info-piste? etäisyys ovelta?

Naulakko? etäisyys ovelta? korkeus?

- HISSI KYLLÄ/EI

Opasteet?

Oven avaus?

Painikkeet?

- PORTAAT? (reunan kontrasti, käsijohteet)

- INVA-WC KYLLÄ/EI

Selkeät merkit?

Riittävästi tilaa?(kääntymisympyrä 1,5m, wc-istuimen vieressä 80 cm)

Käännettävät käsituet?

Säädettävä pesuallas?

Paperi/bidee max 30 cm?

- KULKU RAKENNUKSESSA

Ovien avaus? automaatti; onko mahd?

Pääseekö kaikkiin tiloihin p-tuolilla?

Onko kaikkiin tiloihin opasteet? Millaiset?

Ruokailu? onko esteetön kulku? (ovet, kynnykset?)

- LUOKKATILAT

Pystyykö liikkumaan pyörätuolilla jokaiseen luokkaan?

Onko mahdollisuus tietokoneen käyttöön?

Onko induktiosilmukan asennus mahdollista/onko jo?

- OPISKELU

Onko opiskelijalla mahdollisuus käyttää tulkkia, avustajaa tms?

Onko mahdollisuus erityisjärjestelyihin esim. tenteissä? (ajallisesti, sähköinen muoto)

- KIRJASTO

Onko palveluissa otettu huomioon erilaiset oppijat ja vammaisryhmien edustajat? (asiakaspäätteet)

Onko verkkopalveluiden esteettömyys kartoitettu?

Onko ulkoinen ja sisäinen verkko saavutettavissa yleisimmillä ruudunluku- ja puheohjelmilla?

Onko verkko-opetus-oppimateriaali näkövammaisille saavutettavassa muodossa?

- ATK-laitteet

Asiakaspäätteiden sijoittelu? (pyörätuolikäyttäjät)

ATK_luokkien kalustus(pyörätuolikäyttäjät, puheohjelmia käyttävät)

Suomessa on voimassa seuraavat lait koskien esteettömyyttä:

1. Suomen perustuslaki 11.6.1999/731

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrättyllä tavalla, säädetään:

6§ Yhdenvertaisuus

Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.

Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

Sukupuolten tasa-arvoa edistetään yhteiskunnallisessa toiminnassa sekä työelämässä, erityisesti palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehdoista määrättäessä, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään.

2. Maankäyttö- ja rakennusasetus 10.9.1999/895

Ympäristöministerin esittelystä säädetään 5 päivänä helmikuuta 1999 annetun maankäyttö- ja rakennuslain ([132/1999](#)) nojalla:

53§ Liikkumisesteetön rakentaminen

Hallinto- ja palvelurakennuksen sekä muussa rakennuksessa olevan sellaisen liikke- ja palvelutilan, johon tasa-arvon näkökulmasta kaikilla on oltava mahdollisuus päästä, sekä näiden rakennuspaikan tulee soveltua myös niiden henkilöiden käyttöön, joiden kyky liikkua tai muutoin toimia on rajoittunut.

Asuinrakennuksen ja asumiseen liittyvien tilojen tulee rakennuksen suunniteltu käyttäjämäärä ja kerrosluku sekä muut olosuhteet huomioon ottaen täyttää liikkumisesteettömälle rakentamiselle asetetut vaatimukset.

Työtiloja sisältävän rakennuksen suunnittelussa ja rakentamisessa tulee työn luonne huomioon ottaen huolehtia siitä, että myös 1 momentissa tarkoitetuilla henkilöillä on tasa-arvon näkökulmasta riittävät mahdollisuudet työntekoon.

Liikkumisesteettömästä rakentamisesta annetaan tarkempia säännöksiä Suomen rakentamismääräyskokoelmassa.

3. Maankäyttö- ja rakennuslaki 5.2.1999/132

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

5§ Alueiden käytön suunnittelun tavoitteet

Alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää:

- 1) turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista;
- 2) yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön taloudellisuutta;
 - 2 a) riittävän asuntotuotannon edellytyksiä, ([29.12.2006/1441](#))
- 3) rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvojen vaalimista;
- 4) luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä;
- 5) ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä;
- 6) luonnonvarojen säästeliästä käyttöä;
- 7) yhdyskuntien toimivuutta ja hyvää rakentamista;
- 8) yhdyskuntarakentamisen taloudellisuutta;
- 9) elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä;
- 10) palvelujen saatavuutta; sekä
- 11) liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä.

Edellä 1 momentissa säädettyjä tavoitteita toteuttavista kaavojen sisältövaatimuksista säädetään kunkin kaavamuodon osalta jäljempänä tässä laissa.

12§ Rakentamisen ohjauksen tavoitteet

Rakentamisen ohjauksen tavoitteena on edistää:

- 1) hyvän ja käyttäjien tarpeita palvelevan, terveellisen, turvallisen ja viihtyisän sekä sosiaalisesti toimivan ja esteettisesti tasapainoisen elinympäristön aikaansaamista;
- 2) rakentamista, joka perustuu elinkaariominaisuuksiltaan kestäviin ja taloudellisiin, sosiaalisesti ja ekologisesti toimiviin sekä kulttuuriarvoja luoviin ja säilyttäviin ratkaisuihin; sekä
- 3) rakennetun ympäristön ja rakennuskannan suunnitelmallista ja jatkuvaa hoitoa ja kunnossapitoa.

13§ Suomen rakentamismääräyskokoelma

Asianomainen ministeriö antaa tätä lakia täydentäviä rakentamista koskevia teknisiä ja näitä vastaavia yleisiä määräyksiä ja ohjeita, jotka julkaistaan Suomen rakentamismääräyskokoelmassa. Ministeriö myös huolehtii valtion viranomaisten antamien rakentamista koskevien määräysten yhteensovittamisesta. Määräysko-

koelmaan voidaan ottaa myös muun lainsäädännön nojalla annettuja rakentamista koskevia määräyksiä.

Rakentamismääräyskokoelman määräykset ovat velvoittavia. Ohjeet sen sijaan eivät ole velvoittavia, vaan muitakin kuin niissä esitettyjä ratkaisuja voidaan käyttää, jos ne täyttävät rakentamiselle asetetut vaatimukset.

Rakentamismääräyskokoelman määräykset koskevat uuden rakennuksen rakentamista. Rakennuksen korjaus- ja muutostyössä määräyksiä sovelletaan, jollei määräyksissä nimenomaisesti määrätä toisin, vain siltä osin kuin toimenpiteen laatu ja laajuus sekä rakennuksen tai sen osan mahdollisesti muutettava käytötapa edellyttävät.

117§ 3 mon. Rakentamiselle asetettavat vaatimukset

Rakennuksen tulee soveltua rakennettuun ympäristöön ja maisemaan sekä täyttää kauneuden ja sopusuhtaisuuden vaatimukset.

Rakennuksen tulee sen käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla täyttää rakenteiden lujuuden ja vakauden, paloturvallisuuden, hygienian, terveyden ja ympäristön, käyttöturvallisuuden, meluntorjunnan sekä energiatalouden ja lämmöneristyksen perusvaatimukset (olennaiset tekniset vaatimukset).

Rakennuksen tulee olla tarkoitustaan vastaava, korjattavissa, huollettavissa ja muunneltavissa sekä, sen mukaan kuin rakennuksen käyttö edellyttää, soveltua myös sellaisten henkilöiden käyttöön, joiden kyky liikkua tai toimia on rajoittunut.

Korjaus- ja muutostyössä tulee ottaa huomioon rakennuksen ominaisuudet ja erityispiirteet sekä rakennuksen soveltuvuus aiottuun käyttöön. Muutosten johdosta rakennuksen käyttäjien turvallisuus ei saa vaarantua eivätkä heidän terveydelliset olonsa heikentyä.

Rakentamisessa tulee lisäksi muutoinkin noudattaa hyvää rakennustapaa.

167§ 2 mom. Ympäristönhoito

Rakennettu ympäristö on pidettävä rakennusluvan mukaisessa käytössä ja siistissä kunnossa.

Kunnan määräämä viranomaisen osaltaan valvoo, että liikenneväylät, kadut, torit ja katuaukiot sekä puistot ja oleskeluun tarkoitettut ulkotilat täyttävät hyvän kaupunkikuvan ja viihtyisyyden vaatimukset. Kevyen liikenteen väylät tulee säilyttää liikkumiselle esteettöminä ja turvallisina.

Jollei korttelialueen järjestelystä ole määrätty asemakaavassa tai rakennusluvassa ja alueen järjestely huomattavasti haittaa maankäytön järjestämistä, kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi määrätä sen käyttöä koskevasta uudelleenjärjestelystä ja kuntoon saattamisesta (korttelialueen järjestely). Edellytyksenä määrää-

yksen antamiselle on, ettei järjestely ole kiinteistön omistajalle ilmeisen kohtuuton.

Tonttia tai rakennuspaikkaa ei saa käyttää niin, että sen rakennusluvassa istutettaviksi osoitetut alueet, leikkipaikat tai oleskelualueet taikka muut asumisviihtyisyyteen vaikuttavat alueet supistuvat. Rakennusluvassa osoitetut ja hälytysajoneuvoja tai huoltoajoa varten tarkoitettut kulkuyhteydet tulee säilyttää ajokelpoisina.

4. Suomen Rakentamismääräyskokoelma, osa F1, Esteetön rakennus, määräykset ja ohjeet 2005.

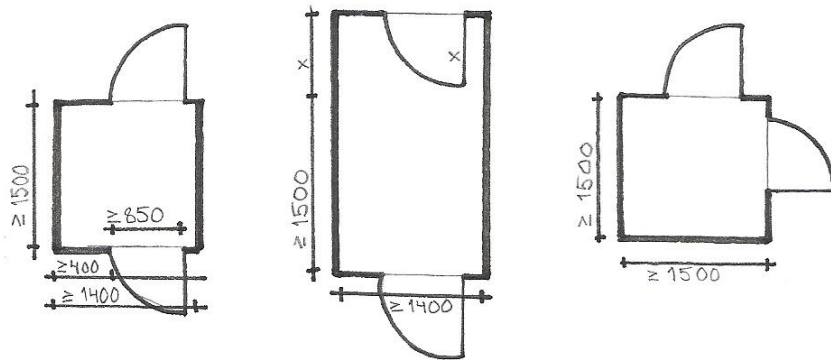
Määräykset ja ohjeet koskevat hallinto- ja palvelurakennuksia, sekä muissa rakennuksissa olevia liike- ja palvelutiloja. Työtiloja sisältäviä muita rakennuksia määräykset ja ohjeet koskevat työn luonne huomioon ottaen. Nämä määräykset ja ohjeet koskevat asuinrakennuksia ja asumiseen liittyviä tiloja siltä osin, kuin asunto-suunnittelua koskevassa asetuksessa (RakMk G1) edellytetään niiden soveltumisesta liikkumisesteisille.

Maankäyttö- ja rakennuslaki, 117§ 3 mom. Rakentamiselle asetettavat vaatimukset

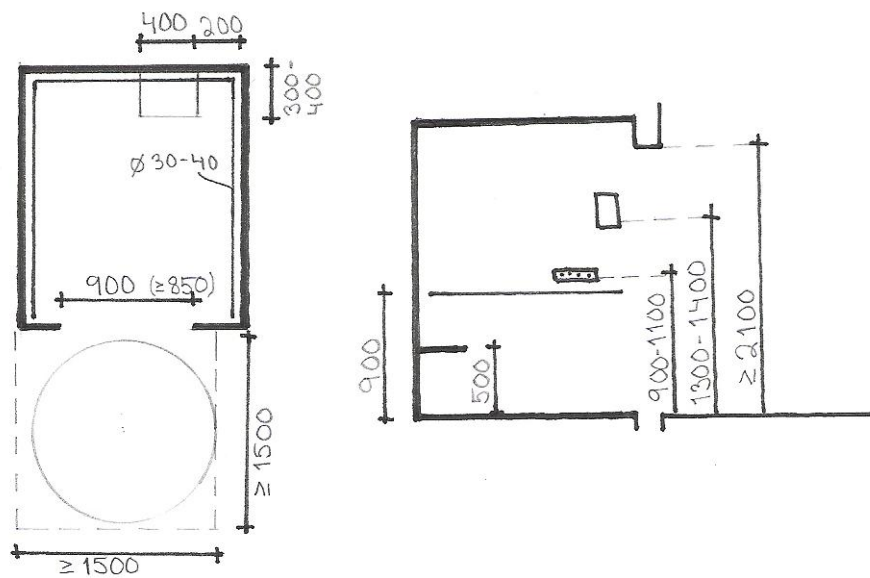
Maankäyttö- ja rakennuslaki, 53§ Liikkumisesteetön rakentaminen

5. Suomen Rakentamismääräyskokoelma, osa F2, Rakennuksen käyttöturvallisuus, määräykset ja ohjeet 2001

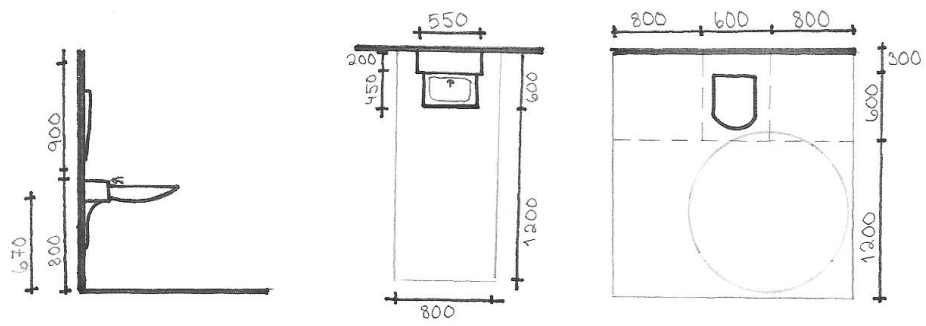
Nämä määräykset ja ohjeet koskevat uuden rakennuksen sekä sen rakennuspaikan ja tontin käyttöturvallisuutta. Muutos- ja korjaustoimenpiteisiin näitä määräyksiä ja ohjeita sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslain 13 §:ssä säädetyllä tavalla ottaen myös huomioon lain 117 § ja 118 §:n säännökset.

Kuva 1. Esteetön tuulikaappi (Kuva: Eeva Saarni)

Kuva 2. Esteetön hissi. (Kuva Eeva Saarni)

Kuva 3. Esteetön wc. (Kuva Eeva Saarni)